

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2011

Pavla Navrátilová

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA ÚČETNICTVÍ

Systém zdanění fyzických osob v České republice

System of Taxation of Individuals in the Czech Republic

Student: Pavla Navrátilová

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Krajčová Jiřina

Ostrava 2011

„Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou bakalářskou práci včetně příloh vypracovala samostatně.“

Ostrava 2011

Ráda bych poděkovala paní Ing. Jiřině Krajčové, za poskytnuté konzultace a odborné vedení a paní Ing. Jaroslavě Hellebrandové za cenné rady z praxe.

Obsah

1 ÚVOD.....	1
2 DAŇ Z PŘÍJMŮ FO.....	2
2. 1 Základní pojmy	2
2. 2 Předmět daně z příjmů FO.....	3
2. 2. 1 Příjmy ze závislé činnosti a funkční požitky.....	3
2.2.1.1 Příjmy ze závislé činnosti	4
2.2.1.2 Funkční požitky	4
2.2.1.3 Nepeněžní příjmy	5
2.2.1.4 Příjmy ze závislé činnosti, které nejsou předmětem daně	5
2.2.1.5 Příjmy ze závislé činnosti, které jsou od daně osvobozeny	6
2.2.1.6 Prohlášení poplatníka DPFO ze závislé činnosti a funkčních požitků.....	9
2.2.2 Příjmy z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti	10
2.2.2.1 Příjmy z podnikání.....	10
2.2.2.2 Příjmy z jiné samostatné výdělečné činnosti	10
2.2.2.3 Zdanění autorských honorářů	11
2.2.2.4 Možnosti uplatnění výdajů	11
2.2.3 Příjmy z kapitálového majetku.....	13
2.2.3.1 Vybrané příjmy z kapitálového majetku zdaněné srážkovou daní.....	13
2.2.4 Příjmy z pronájmu	16
2.2.5 Ostatní příjmy.....	17
2.2.5.1 Členění ostatních příjmů.....	18
3 VÝVOJ ZDANĚNÍ FO	20
3.1 Zdanění FO od roku 1993.....	20
3.2 Nejvýznamnější změny od roku 1993.....	21
3.2.1 Sociální a zdravotní pojištění	21
3.2.2 Nezdanitelné části základu daně	22
3.2.2.1 Nezdanitelná část základu daně na poplatníka, na manželku (manžela), u invalidních důchodců, u držitelů průkazu ZTP/P a u studentů	23

3.2.2.2 Nezdánitelná část základu daně na dítě	24
3.2.2.3 Nezdánitelné části základu daně v současnosti	24
3.2.3 Slevy na dani	28
3.2.3.1 Slevy na dani dle § 35ba a § 35c ZDP	28
3.2.3.2 Slevy na dani dle § 35 ZDP	29
3.2.3.3 Daňový bonus	30
3.2.4 Odčitatelné položky	31
3.2.5 Sazby daně	33

4 OPTIMALIZACE ZDANĚNÍ FO37

4.1 Zdanění příjmů FO37

4.1.1 Porovnání zdanění zaměstnanců v letech 1993 - 2010	37
4.1.1.1 Příklad A	37
4.1.1.2 Efektivní sazba daně	40
4.1.1.3 Příklad B	42
4.1.1.4 Příklad C	45
4.1.1.1 Porovnání příkladů A, B a C	48

4.2 Vlastní návrh daňové reformy na zdanění příjmů zaměstnanců49

4.2.1 Minimální vyměřovací základ zaměstnance	49
4.2.2 Maximální vyměřovací základ zaměstnance	49
4.2.3 Nezdánitelné části základu daně	49
4.2.4 Slevy na dani	50
4.2.5 Praktický příklad na aplikaci vlastního návrhu daňové reformy	52

5 ZÁVĚR57

Seznam použité literatury59

Seznam zkratk

Přílohy

1 Úvod

Zájem fyzických osob, ať už to jsou zaměstnanci nebo podnikatelé, o zdanění jejich příjmů roste. Každého z nich zajímá, jakým způsobem je zdaněn jejich příjem, proč platí na daních tolik, zda nemohou zaplatit méně, co proto musí udělat. Nejlepší poradnou je kvalifikovaný daňový poradce, který zná velice dobře daňové zákony a jiné zákony, vyhlášky nebo pokyny. Systém zdanění v ČR se neustále vyvíjí a mění. ZDP prochází v každém zdaňovacím období podstatnými nebo drobnými změnami. K velmi podstatným zásahům do zdanění fyzických osob došlo zákonem č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů s účinností od 1. ledna 2008, který zavedl jednotnou sazbu daně z příjmů, daňovou neúčinnost pojistného na sociální a zdravotní pojištění u podnikatele, zdanění zaměstnanců z tzv. superhrubé mzdy, změny daňového řešení finančního leasingu, zrušení minimálního základu daně, zrušení společného zdanění manželů, zrušení zdanění za více období, prodloužení odpisování osobního automobilu a další změny.

Znalost a správné využití aktuálního znění zákona o daních z příjmů je velmi potřebná nejen pro stanovení správné výše daňové povinnosti poplatníka daně z příjmů fyzických osob, ale je nezbytná i pro optimalizaci této daňové povinnosti.

Cílem diplomové práce je zhodnotit a popsat vývoj zdanění fyzických osob v ČR. Vzhledem k neustálému vývoji a změnám je taktéž cílem analyzovat vývoj zdanění příjmů v letech 1993 – 2010. Nakonec pak poskytnout několik příkladů na optimalizaci změn ve výpočtu daňové zátěže v letech 1993 – 2010, a také vytvořit vlastní návrh daňové reformy.

První část diplomové práce je věnována obecným otázkám. Kdo je poplatníkem daně a kdo naopak plátce daně? Co je to daň a jaké druhy daní máme? Posléze je první část věnována především předmětu daně. Předmět daně fyzických osob napomáhá zjistit, do jaké skupiny příjmů patří příjem fyzické osob, ať už jde o výplatu, důchod, rentu či jiný příjem. Podle něj pak zjistíte jak tento příjem zdanit, či jej osvobodit.

Druhá část diplomové práce analyzuje systém zdanění fyzických osob od roku 1993. K jakým podstatným či drobným změnám a novelám došlo.

Třetí část se zaměřuje na příklady k pochopení celého výčtu teorie a prohloubení znalostí.

2 Daň z příjmů FO

2. 1 Základní pojmy

Daň

Daň je zákonem určená povinná platba do veřejného rozpočtu, která se vyznačuje neúčelovostí a neekvivalentností, tzn., že se ukládá jako jednostranná povinnost bez nároku plátce na plnění ze strany státu. Daně jsou placené pravidelně v určitých intervalech nebo při určitých okolnostech, např. darování nebo dědění.

Druhy daní

Základním způsobem klasifikace daní je dělení na *daně přímé*, které platí poplatník sám na vlastní účet a na *daně nepřímé*, které platí plátce daně, ovšem na účet poplatníka.

Poplatník daně

Osoba, jejíž příjmy, majetek nebo úkony jsou přímo podrobeny dani. Dle Zákona o dani z příjmů jsou dva typy poplatníků:

- *Daňový rezident* je osoba, která má na území ČR bydliště nebo se zde obvykle zdržuje. Obvykle se zde zdržuje, znamená, že pobývá v ČR v daném kalendářním roce alespoň 183 dnů. Rezident má neomezenou daňovou povinnost, tzn., zdaňuje příjmy ze zdrojů na území ČR i ze zdrojů v zahraničí.
- *Daňový nerezident* je osoba, které nemá v ČR bydliště, obvykle se zde nezdržuje nebo zdržuje méně než 183 dnů a má omezenou daňovou povinnost, tzn., zdaňuje pouze příjmy, které mu plynou na území ČR. Nerezidentem je vždy osoba, která se zdržuje v ČR za účelem studia nebo léčení.

Plátce

Osoba, která pod vlastní majetkovou odpovědností odvádí správci daně daň vybranou od poplatníků nebo sraženou poplatníkům

Daně přímé

Daň z příjmů:

- daň z příjmů fyzických osob,

- daň z příjmů právnických osob.

Daně majetkové:

- daň z nemovitosti,
- daň dědická, darovací a z převodu nemovitosti,
- silniční daň.

Daně nepřímé

- DPH – univerzální daň,
- spotřební daň – selektivní daň,
- ekologická daň.

Fyzická osoba

Fyzickou osobou je člověk jako přirozený nositel práv a povinností. Způsobilost FO mít práva a povinnosti vzniká narozením a zaniká smrtí. Zásadně platí, že tato způsobilost je pro všechny rovná a nemůže být omezena. Od momentu narození může FO např. dědit, být subjektem práv z darovací či kupní smlouvy. Avšak způsobilost k právním úkonům (způsobilost vlastními právními úkony nabývat práva a brát na sebe povinnosti) vzniká v plném rozsahu až zletilostí, tj. dovršením věku 18 let.

2. 2 Předmět daně z příjmů FO

Předmětem daně z příjmů fyzických osob jsou:

- příjmy ze závislé činnosti a funkční požitky,
- příjmy z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti,
- příjmy z kapitálového majetku,
- příjmy z pronájmu,
- ostatní příjmy.

Příjmem FO se rozumí příjem peněžní i nepeněžní včetně příjmu dosaženého směnou. Nepeněžní příjem se oceňuje podle zákona o oceňování majetku.

2. 2. 1 Příjmy ze závislé činnosti a funkční požitky

Podle §6 odst. 13 ZDP jsou základem daně (dílčím základem daně) příjmy ze závislé činnosti nebo funkční požitky, zvýšené o částku odpovídající pojistnému na sociální

zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a pojistnému na všeobecné zdravotní pojištění, které je z těchto příjmů povinen podle zvláštních předpisů platit zaměstnavatel. Částka odpovídající povinnému pojistnému se při výpočtu základu daně připočte k příjmu ze závislé činnosti nebo funkčnímu požitku i u zaměstnance, u kterého povinnost platit povinné pojistné zaměstnavatel nemá. Povinné pojistné se zaokrouhluje na celé koruny směrem nahoru. V roce 2010 i 2011 je procentní sazba sociálního pojištění 25 %. Sociální pojištění se skládá z pojistného na nemocenské pojištění (připadá pouze na zaměstnavatele ve výši 2,3 %), pojistného na důchodové pojištění (na zaměstnance připadá 6,5 % a na zaměstnavatele 21,5 %) a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti (pouze u zaměstnavatele 1,2 %). Dohromady za zaměstnavatele 34 % a za zaměstnance 11 %.

2.2.1.1 Příjmy ze závislé činnosti

Mezi příjmy ze závislé činnosti patří:

1. - příjmy ze současného nebo dřívějšího pracovněprávního (podle zákoníku práce příjmy zaměstnance v právním vztahu), služebního (např. příjmy vojáků) nebo členského poměru a obdobného poměru, v nichž poplatník při výkonu práce pro plátce příjmu je povinen dbát příkazů plátce,
- příjmy za práci žáků a studentů praktického výcviku, např. studentů středních odborných učilišť,
2. příjmy za práci členů družstev, společníků a jednatelů společností s ručením omezeným a komanditistů komanditních společností, a to i když nejsou povinni při výkonu práce pro družstvo nebo společnost dbát příkazů plátce a příjmy za práci likvidátorů,
3. odměny členů statutárních orgánů a dalších orgánů právnických osob,
4. příjmy plynoucí v souvislosti se současným, budoucím nebo dřívějším výkonem závislé činnosti a v souvislosti s výkonem funkce podle § 6 odst. 10 ZDP.

2.2.1.2 Funkční požitky

Funkční požitky jsou:

- funkční platy členů vlády, poslanců a senátorů Parlamentu ČR a platy vedoucích ústředních úřadů státní správy,

- odměny za výkon funkce v orgánech obcí, v jiných orgánech územní samosprávy, státních orgánech, občanských a zájmových sdruženích, komorách, v jiných orgánech a institucích.

Podle § 6 odst. 11 se za funkční požitky nepovažují příjmy znalců a tlumočnicků, zprostředkovatelů kolektivních sporů a rozhodců za činnost vykovávanou podle zvláštních předpisů.

2.2.1.3 Nepeněžní příjmy

Mezi nepeněžní příjmy ze závislé činnosti patří:

1. dle § 6 odst. 3 ZDP částka, o kterou je úhrada zaměstnance zaměstnavateli za poskytnutá práva, služby nebo věci, kromě bytu, v němž měl zaměstnanec bydliště po dobu 2 let bezprostředně před jeho koupí, nižší, než je cena zjištěná podle zvláštního právního předpisu, nebo cena, kterou účtuje jiným osobám, jakož i částka stanovená podle § 6 odst. 6,
2. dle § 6 odst. 6 ZDP motorové vozidlo, které zaměstnavatel poskytuje zaměstnanci bezplatně k používání pro služební i soukromé účely;
 - částka ve výši 1 % vstupní ceny vozidla včetně DPH za každý i započatý kalendářní měsíc poskytnutí vozidla, je-li částka nižší než 1 000 Kč, považuje se za příjem zaměstnance částka ve výši 1 000 Kč,
 - u najatého vozidla částka vycházející ze vstupní ceny vozidla u původního vlastníka, a to i v případě, že dojde k následné koupí vozidla,
 - poskytl-li zaměstnavatel postupně za sebou více motorových vozidel, považuje se za příjem zaměstnance částka ve výši 1 % z nejvyšší vstupní ceny motorového vozidla,
 - poskytl-li zaměstnavatel více motorových vozidel současně, považuje se za příjem zaměstnance částka ve výši 1 % z úhrnu vstupních cen všech motorových vozidel.

2.2.1.4 Příjmy ze závislé činnosti, které nejsou předmětem daně

Za příjmy ze závislé činnosti se nepovažují a předmětem daně, kromě příjmů, které nejsou předmětem daně podle § 3 odst. 4 ZDP, dále nejsou:

- náhrady cestovních výdajů poskytované v souvislosti s výkonem závislé činnosti do výše stanovené zákoníkem práce, jakož i hodnota bezplatného stravování poskytovaná zaměstnavatelem na pracovních cestách
 - vyplácí-li zaměstnavatel náhrady jiné a vyšší, než je rozsah limitů stanovený zákoníkem práce, je rozdíl mezi limitem a vyšší náhradou zdanitelným příjmem zaměstnance,
- hodnota osobních ochranných pracovních prostředků, pracovních oděvů a obuvi, mycích, čistících a dezinfekčních prostředků a ochranných nápojů poskytovaných v rozsahu stanoveném zvláštním právním předpisem (např. § 104 zákoníku práce), včetně nákladů na udržování osobních ochranných pracovních prostředků, pracovních oděvů a obuvi, jakož i hodnota poskytovaných stejnokrojů, včetně příspěvků na jejich udržování, dále hodnota pracovního oblečení určeného zaměstnavatelem po výkon zaměstnání, včetně příspěvků na jeho udržování
 - předpokladem je, že zaměstnavatel ve vnitřním předpise nebo smluvní strany v kolektivní smlouvě stanoví povinnost zaměstnanců používat pracovní oblečení pouze při výkonu zaměstnání a vymezení charakter a podobu jednotného pracovního oblečení a všech jeho součástí,
- částky přijaté zaměstnancem zálohově od zaměstnavatele, aby je jeho jménem vydal, nebo částky, kterými zaměstnavatel hradí zaměstnanci prokázané výdaje, které za zaměstnavatele vynaložil ze svého tak, jako by je vynaložil přímo zaměstnavatel,
- náhrady za opotřebení vlastního náradí, zařízení a předmětů potřebných pro výkon práce poskytované zaměstnanci podle zákoníku práce.

Hradí-li tyto výdaje, kromě náhrady cestovních výdajů, zaměstnavatel zaměstnanci formou kalkulace skutečných výdajů paušální částkou, považují se tyto výdaje za prokázané do výše paušálu stanoveného v kolektivní, pracovní nebo jiné smlouvě nebo v jiném vnitřním předpise zaměstnavatele. Tento příjem nebude zdanitelným příjmem zaměstnance.

2.2.1.5 Příjmy ze závislé činnosti, které jsou od daně osvobozeny

Od daně jsou, kromě příjmů uvedených v § 4 ZDP, dále osvobozeny:

- nepeněžní plnění vynaložená zaměstnavatelem na odborný rozvoj související s předmětem činnosti zaměstnavatele nebo na rekvalifikaci zaměstnanců podle jiného právního předpisu upravujícího zaměstnanost (Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti; § 227 – 235 zákoníku práce)

- toto osvobození se nevztahuje na příjmy plynoucí zaměstnancům v této souvislosti jako mzda, plat, odměna nebo jako náhrada za ušlý příjem,
- hodnota stravování poskytovaného jako nepeněžní plnění zaměstnavatelem zaměstnancům ke spotřebě na pracovišti nebo v rámci závodního stravování zajišťovaného prostřednictvím jiných subjektů,
- hodnota nealkoholických nápojů poskytovaných jako nepeněžní plnění ze sociálního fondu, ze zisku (příjmu) po jeho zdanění anebo na vrub výdajů (nákladů), které nejsou výdaji (náklady) na dosažení, zajištění a udržení příjmů zaměstnavatelem zaměstnancům ke spotřebě na pracovišti,
- nepeněžní plnění poskytovaná zaměstnavatelem zaměstnancům z FKSP, ze sociálního fondu, ze zisku (příjmu) po jeho zdanění anebo na vrub výdajů (nákladů), které nejsou výdaji (náklady) na dosažení, zajištění a udržení příjmů, ve formě možnosti používat rekreační, zdravotnická a vzdělávací zařízení, předškolní zařízení, závodní knihovny, tělovýchovná a sportovní zařízení nebo ve formě příspěvku na kulturní pořady a sportovní akce
 - jde-li však o poskytnutí rekreace včetně zájezdů, je u zaměstnance z hodnoty nepeněžního plnění od daně osvobozena v úhrnu nejvýše částka 20 000 Kč za kalendářní rok,
 - jako plnění zaměstnavatele zaměstnanci se posuzuje i plnění poskytnuté pro rodinné příslušníky zaměstnance,
- zvýhodnění poskytovaná zaměstnavatelem provozujícím veřejnou dopravu osob svým zaměstnancům a jejich rodinným příslušníkům ve formě bezplatných nebo zlevněných jízdenek,
- příjmy ze závislé činnosti vykonávané na území ČR, plynoucí daňovým nerezidentům od zaměstnavatelů se sídlem nebo bydlištěm v zahraničí, pokud časové období související s výkonem této činnosti nepřesáhne 183 dnů v jakémkoliv období 12 měsíců po sobě jdoucích
 - osvobození se nevztahuje na příjmy z osobně vykonávané činnosti umělců, sportovců, artistů a spoluúčinkujících osob vystupujících na veřejnosti a na příjmy z činností vykonávaných ve stálé provozovně,
- hodnota nepeněžních darů poskytovaných z FKSP podle § 14 vyhlášky č. 114/2002 Sb., o FKSP, u zaměstnavatelů, na které se tento předpis nevztahuje, hodnota nepeněžních darů poskytovaných za obdobných podmínek ze sociálních fondů nebo ze

zisku (příjmu) po jeho zdanění, anebo na vrub výdajů (nákladů), které nejsou výdaji (náklady) na dosažení, zajištění a udržení příjmů, a to až do úhrnné výše 2 000 Kč ročně u každého zaměstnance,

- peněžní plnění podle § 6 odst. 9 ZDP za výstrojní a proviantní náležitosti poskytované příslušníkům ozbrojených sil a naturální náležitosti poskytované příslušníkům bezpečnostních sborů podle zvláštních právních předpisů, zvláštní požitky poskytované příslušníkům bezpečnostních sborů podle § 139 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů a úhrada majetkové újmy podle § 66 odst. 2 zákona č. 361/2003 Sb.,
- náhrady za ztrátu na služebním příjmu poskytované příslušníkům bezpečnostních sborů podle právních předpisů účinných do 31. prosince 2005,
- hodnota přechodného ubytování, nejde-li o ubytování při pracovní cestě, poskytovaná jako nepeněžní plnění zaměstnavatelem zaměstnancům v souvislosti s výkonem práce, pokud obec přechodného ubytování není shodná s obcí, kde má zaměstnanec bydliště, a to maximálně do výše 3 500 Kč měsíčně,
- peněžní zvýhodnění plynoucí zaměstnancům v souvislosti s poskytováním bezúročných půjček nebo půjček s úrokem nižším, než je obvyklá výše úroku, zaměstnavatelem z FKSP podle vyhlášky č. 114/2002 Sb., o FKSP a u zaměstnavatelů, na které se tento předpis nevztahuje, ze sociálního fondu nebo ze zisku (příjmu) po jeho zdanění, jedná-li se o návratné půjčky poskytnuté zaměstnanci na bytové účely do výše 100 000 Kč nebo k překlenutí tíživé finanční situace do výše 20 000 Kč a u zaměstnance postiženého živelní pohromou do výše 1 000 000 Kč na bytové účely a do výše 200 000 Kč k překlenutí tíživé finanční situace,
- příspěvek zaměstnavatele na penzijní připojištění se státním příspěvkem poukázaný na účet jeho zaměstnance u penzijního fondu a to na:
 - pojištění pro případ dožití,
 - pojištění pro případ smrti nebo dožití,
 - důchodové pojištění,za podmínek, že ve smlouvě byla sjednána výplata pojistného plnění až po 60 kalendářních měsících a současně nejdříve v roce dosažení věku 60 let
 - v úhrnu však maximálně do výše 24 000 Kč ročně od téhož zaměstnavatele,
- příjem získaný ve formě náhrady mzdy, platu nebo odměny nebo sníženého platu nebo snížené odměny za dobu dočasné pracovní neschopnosti nebo karantény podle

zvláštních právních předpisů, do výše minimálního nároku určeného zvláštním právním předpisem upravujícím pracovně právní vztahy.

2.2.1.6 Prohlášení poplatníka DPFO ze závislé činnosti a funkčních požitků

Zaměstnanec má nárok uplatnit u svého zaměstnavatele nezdánitelné částky, slevy na dani a daňová zvýhodnění na děti. Pokud zaměstnanec toto prohlášení podepíše u svého zaměstnavatele, může si tyto slevy uplatnit. Ale v případě, že zaměstnanec nepodepíše prohlášení k dani, zaměstnavatel mu strhne srážkovou daň (pokud hrubá mzda nepřesahuje 5 000 Kč za měsíc) nebo zálohu na daň nesníženou o slevy na dani.

Chce-li zaměstnanec uplatnit slevy na dani, musí dodržet následující lhůty u prohlášení poplatníka k dani:

1. při nástupu do zaměstnání je lhůta dodržena, podepíše-li poplatník prohlášení k dani do 30 dnů ode dne nástupu do zaměstnání,
2. při zaměstnání podepíše poplatník prohlášení k dani každoročně nejpozději do 15. února na příslušné zdaňovací období,
3. poplatník je povinen při změně skutečností nebo podmínek písemně oznámit plátcí daně (zaměstnavateli) nejpozději poslední den kalendářního měsíce, v němž změna nastala,
4. narodí-li se poplatníkovi dítě, plátce daně (zaměstnavatel) k této skutečnosti přihlédne již v kalendářním měsíci, v němž se narodilo, prokáže-li poplatník jeho narození zaměstnavateli do 30 dnů po narození dítěte.

Dle § 38k odst. 6 ZDP může poplatník podepsat prohlášení na stejné období kalendářního roku pouze u jednoho plátce.

2.2.2 Příjmy z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti

2.2.2.1 Příjmy z podnikání

Příjmy z podnikání, které se zdaňují podle § 7 ZDP, rozumíme¹:

- příjmy ze zemědělské výroby (dosažené zemědělským podnikatelem resp. Samostatně hospodařícím rolníkem), lesního a vodního hospodářství,
- příjmy z jiného podnikání podle zvláštních předpisů (např. příjmy daňových poradců, auditorů, advokátů, notářů, komerčních právníků, lékařů),
- podíly společníků veřejné obchodní společnosti a komplementářů komanditní společnosti na zisku.

2.2.2.2 Příjmy z jiné samostatné výdělečné činnosti

Příjmy z jiné samostatné výdělečné činnosti, pokud nepatří do příjmů ze závislé činnosti a zdaňují se podle § 7 ZDP, rozumíme²:

- příjmy z užití nebo poskytnutí práv z průmyslového nebo jiného duševního vlastnictví, autorských práv včetně práv příbuzných právu autorskému, a to včetně příjmů vydávání, rozmnožování a rozšiřování literárních a jiných děl vlastním nákladem (příjmy např. herců, zpěváků, hudebníků, autorů),
- příjmy z výkonu nezávislého povolání, které není živností ani podnikáním podle zvláštních předpisů (příjmy např. architektů, likvidátorů),
- příjmy znalce, tlumočníka, zprostředkovatele kolektivních sporů, zprostředkovatele kolektivních a hromadných mluv podle autorského zákona, rozhodce za činnost podle zvláštních právních předpisů,
- příjmy z činnosti insolvenčního správce, včetně příjmů z činnosti předběžného insolvenčního správce, zástupce insolvenčního správce, odděleného insolvenčního správce a zvláštního insolvenčního správce, které nejsou živností ani podnikáním podle zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon).

¹ MACHÁČEK, I. *Daň z příjmů fyzických osob 2010: praktická pomůcka k daňové optimalizaci*. 1. vyd. Praha: C. H. BECK, 2010. 272 s. ISBN 978-80-7400-188-8. Publikováno ze strany 7.

² MACHÁČEK, I. *Daň z příjmů fyzických osob 2010: praktická pomůcka k daňové optimalizaci*. 1. vyd. Praha: C. H. BECK, 2010. 272 s. ISBN 978-80-7400-188-8. Publikováno ze strany 8.

2.2.2.3 Zdanění autorských honorářů³

Podle ustanovení § 7 odst. 6 ZDP jsou příjmy autorů za příspěvky do novin, časopisů, rozhlasu nebo televize plynoucí ze zdrojů na území ČR samostatným základem daně pro zdanění zvláštní sazbou daně za předpokladu, že jde o příjmy uvedené v § 7 odst. 2 písm. a) ZDP a úhrn těchto příjmů od téhož plátce nepřesáhne v kalendářním měsíci 7 000 Kč.

Srážku daně je povinen podle § 38d ZDP provést plátce daně (vydavatelství, nakladatelství) při výplatě, poukázání nebo připsání úhrady ve prospěch poplatníka. Plátce daně je povinen sraženou daň odvést svému místně příslušnému správci daně do konce kalendářního měsíce následujícího po kalendářním měsíci, ve kterém byl povinen srážku provést.

Sražením zvláštní sazby daně z autorského honoráře je autor vyrovnán se zdaněním tohoto příjmu, a proto již výši těchto zdaněných autorských honorářů srážkovou daní nezahrnuje do daňového přiznání. Pochopitelně autor nemůže uplatnit k těmto příjmům žádné výdaje.

2.2.2.4 Možnosti uplatnění výdajů

Příjmy z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti se snižují o výdaje vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení s výjimkou podílů společníků veřejné obchodní společnosti a komplementářů komanditní společnosti na zisku, jejichž základ daně je vysvětlen v § 7 odst. 4 a 5 ZDP.

Výdaje prokazatelně vynaložené na dosažení, zajištění a udržení příjmu

Povinnost poplatníka prokázat, že výdaje, které uplatňuje jako položky snižující zdanitelné příjmy, jsou výdaje vynaložené na dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů, je zakotvena v § 24 ZDP, kde zákon jasně stanovuje, že daňově uznatelnými výdaji jsou výdaje ve výši prokázané poplatníkem. Jakým způsobem tohoto daná FO dosáhne, je na ní. Nejčastěji formou je písemný daňový doklad o tom, za co, kdy, v jaké výši a komu jsme zaplatili.

Není-li poplatník schopen dostatečným způsobem prokázat uplatňované výdaje, vystavuje se značnému nebezpečí, že daný výdaj nebude při daňové kontrole uznán za výdaj na

³ MACHÁČEK, I. *Daň z příjmů fyzických osob 2010: praktická pomůcka k daňové optimalizaci*. 1. vyd. Praha: C. H. BECK, 2010. 272 s. ISBN 978-80-7400-188-8. Publikováno ze strany 8.

dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů a bude mu o tuto částku zvýšen základ daně, doměřena daň a vyměřeno penále.

Složitější situace nastává tehdy, jsou-li v rámci podnikatelské činnosti realizovány jak příjmy podléhající zdanění, tak i příjmy od daně osvobozené nebo příjmy, které nejsou předmětem daně. V takových případech je nezbytně nutné striktně oddělovat výdaje, které jsou vynaloženy v souvislosti se zdanitelnými příjmy, a výdaje, které se váží k příjmům, které nepodléhají zdanění.

Výdaje související s druhem činnosti nebo jednotlivou činností v rámci téhož druhu činnosti, z níž dosažené příjmy nejsou předmětem daně nebo jsou předmětem daně, ale jsou od daně osvobozeny, nelze přičítat k výdajům souvisejícím s druhem činnosti nebo jednotlivou činností v rámci téhož druhu činnosti, z níž dosažené příjmy jsou předmětem daně a nejsou od daně osvobozeny.

Paušální výdaje

Pokud neuplatní poplatník výdaje prokazatelně vynaložené na dosažení, zajištění a udržení příjmu, může uplatnit paušální výdaje s výjimkou uvedenou v § 11 nebo 12 ZDP, ve výši:

- 80 % z příjmů zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství,
- 80 % z příjmů řemeslných živností,
- 60 % z příjmů ostatních živností,
- 40 % z příjmů z jiného podnikání podle zvláštních předpisů; a veškeré příjmy z jiné samostatné výdělečné činnosti vyjmenované výše
- 30 % příjmů z pronájmu.

Daň stanovená paušální částkou

Daň stanovenou paušální částkou stanovuje správce daně za určitých podmínek:

- poplatník má příjmy z podnikání kromě podílů společníků veřejné obchodní společnosti a komplementářů komanditní společnosti na zisk,
- má-li poplatník úroky z vkladů na běžném účtu, který je určen k podnikání
- poplatník provozuje činnost bez zaměstnanců nebo spolupracujících osob s výjimkou uvedenou v § 7a odst. 2 ZDP,
- roční výše těchto uvedených příjmů v bezprostředně předcházejících 3 zdaňovacích obdobích nesmí přesáhnout 5 000 000 Kč,

- poplatník nesmí být účastníkem sdružení, které není právnickou osobou,
- žádost o stanovení daně paušální částkou musí podat poplatník do 31. ledna běžného zdaňovacího období.

Výše daně paušální částkou se určí v závislosti na výši předpokládaných příjmů, z nichž je vybírána srážková daň, a na výši předpokládaných výdajů. Rozdíl mezi předpokládanými příjmy a výdaji se upraví o výdaje uplatněné podle § 24 ZDP nebo o předpokládané nezdánitelné části základu daně podle § 15 ZDP.

Správce daně stanoví daň paušální částkou po projednání s poplatníkem do 15. května běžného zdaňovacího období. Jestliže poplatník souhlasí se stanovenou částkou, nelze se proti tomuto vyhlášenému rozhodnutí odvolat. V případě jeho nesouhlasu nebude daň paušální částkou stanovena.

Poplatník je povinen vést jednoduchou evidenci o výši dosahovaných příjmů, výši pohledávek a o hmotném majetku používaném pro výkon činnosti.

Daň stanovená paušální částkou je splatná nejpozději do 15. prosince běžného zdaňovacího období.

2.2.3 Příjmy z kapitálového majetku

Příjmy z kapitálového majetku jsou upraveny v § 8 ZDP. Většina příjmů z kapitálového majetku, které plynou fyzické osobě, jsou samostatným základem daně a jsou zdaňovány plátcem daně formou srážkové daně. Tyto příjmy již příjemce nezahrnuje do daňového přiznání. Příjmy, které naopak nepodléhají srážkové dani, jsou zdaňovány příjemcem příjmu v daňovém přiznání k DPFO a tvoří dílčí základ daně jako součást celkového základu daně z příjmů.

2.2.3.1 Vybrané příjmy z kapitálového majetku zdaněné srážkovou daní

Podíly na zisku (dividendy) z majetkového podílu na akciové společnosti, na společnosti s r.o. a komanditní společnosti, podílů na zisku z členství v družstvu

Podíly na zisku podléhají srážkové dani 15 % podle § 36 odst. 2 písm. a), b), c) ZDP.

V § 38d odst. 2 a 3 ZDP jsou vymezeny jaké příjmy, komu a kdy je plátcem daně povinen srazit daň.

Podíly na zisku tichého společníka

Podíly na zisku tichého společníka podléhají srážkové dani 15 % podle § 36 odst. 2 písm. d) ZDP. Tichý společník již neuvádí čistý podíl na zisku do daňového přiznání k DPFO.

Přiznaný podíl nemusí být nutně vyplacen, ale může být použit na zvýšení vkladu tichého společníka na podnikání, pak i v tomto případě podléhá přiznaný podíl na zisku srážkové dani 15 %. Vklad tichého společníka se zvýší o podíl na zisku snížený o sraženou daň. Plátce daně je povinen sraženou daň odvést svému místně příslušnému správci daně do konce kalendářního měsíce následujícího po kalendářním měsíci, ve kterém byl povinen provést srážku.

Úroky, výhry a jiné výnosy z vkladů na vkladních knížkách a úroky z peněžních prostředků na vkladovém účtu

Tyto kapitálové příjmy podléhají srážkové dani 15 % podle § 36 odst. 2 písm. m) ZDP. Srážku daně provádí plátce daně nebo v daném případě banka resp. spořitelní či úvěrní družstvo. Uplatnění srážkové daně se vztahuje i na úroky z vkladů na běžných účtech podle § 8 odst. 1 písm. g) ZDP, které podle podmínek banky nejsou určeny k podnikání (např. spořicí účet, postvirový účet, osobní konto, devizový účet apod.).

Úroky a jiné výnosy z tzv. zaměstnaneckého spoření podléhají srážkové dani 15 % pouze u zaměstnanců, jejichž zaměstnavatel je k přijímání vkladu od veřejnosti nebo od zaměstnanců oprávněn podle zvláštního právního předpisu. V případech ostatních zaměstnavatelů, kteří přijímají vklady od svých zaměstnanců v rámci zaměstnaneckého spoření, jsou úroky a jiné výnosy z vkladů zaměstnanců zdaňovány jako ostatní příjem podle § 10 ZDP viz kapitola 2.2.5.

Dávky penzijního připojištění se stáním příspěvkem

FO má možnost dvou způsobů výplaty dávek z penzijního připojištění:

1. forma výplaty penze,
2. forma jednorázového vyrovnání.

Oba způsoby podléhají zdanění podle § 8 odst. 1 písm. e) ZDP jako příjem z kapitálového majetku a zdaňuje se podle § 8 odst. 6 ZDP. Při realizaci dávek penzijního připojištění dochází ke zdanění základu daně srážkové dani dle § 36 odst. 2 písm. n) ZDP a pojištěnec již dostává zdaněné čisté částky z penzijního připojištění, které již nemusí uvádět do daňového přiznání.

Příspěvky na penzijní připojištění:

- příspěvky poplatníka penzijního připojištění,
- příspěvky hrazené zaměstnavatelem na účet zaměstnance u penzijního fondu a dále
- státní příspěvky na penzijní připojištění.

Jde-li o penzi, rozloží se pro stanovení základu daně tyto příspěvky rovnoměrně na vymezené období pobírání penze. Není-li období pobírání penze vymezeno, stanoví se jako střední délka života účastníka podle úmrtnostních tabulek ČSÚ v době, kdy penzi začne poprvé pobírat.

Jednorázové vyrovnání se pro zjištění základu daně nesnižuje o příspěvky zaplacené penzijnímu fondu zaměstnavatelem za zaměstnance po 1. lednu 2000. Při stanovení základu daně se odečtou pouze příspěvky poplatníka penzijního připojištění a státní příspěvky na penzijní připojištění.

Pokud se účastník penzijního připojištění rozhodne z různých důvodů ukončit penzijní připojištění před termínem ukončení uzavřené smlouvy, získává účastník tzv. odbytné. Vyplacené odbytné taktéž podléhá srážkové dani 15 % dle § 36 odst. 2 písm. s) ZDP, přičemž se nesnižuje o příspěvky zaplacené penzijnímu fondu zaměstnavatelem za zaměstnance po 1. lednu 2000. Tudíž je základem daně vyplacené odbytné po snížení zaplacených příspěvků na penzijní připojištění poplatníkem. Při výplatě odbytného ztrácí poplatník nárok na státní příspěvky.

Plnění ze soukromého životního pojištění

Zdaňuje se podle § 8 odst. 7 ZDP. Soukromé životní pojištění může být vyplaceno dvěma způsoby:

1. jednorázová výplata po řádně ukončené pojistné smlouvě,
2. plnění formou dohodnutého důchodu (penze) po řádně ukončené pojistné smlouvě.

V obou případech je výplata pojistného zdaněna srážkovou daní 15 % podle § 36 odst. 2 písm. n) ZDP, přičemž pojištěnec dostává již čisté dávky po jejich zdanění. Srážkovou daň odvádí pojišťovna.

U jednorázové výplaty je základem daně z příjmů výše jednorázového plnění z pojistné smlouvy snížená o zaplacené pojistné, které si hradila FO sama a o pojistné, které hradil formou příspěvků zaměstnavatel.

U penze je základem daně z příjmů plnění z pojistné smlouvy snížené o zaplacené pojistné, které si hradila FO sama a o pojistné, které hradil formou příspěvků zaměstnavatel,

rovnoměrně rozdělené na období pobírání důchodu. U doživotní penze, kdy není období pobírání důchodu určeno, se stanoví období jako střední délka života účastníka podle úmrtnosti z tabulek ČSÚ v době, kdy důchod začne FO poprvé pobírat.

Pokud dojde k zániku smlouvy na soukromé životní pojištění výpovědí a k výplatě odbytného, pak se pro zjištění základu daně vyplacené odbytné nesnižuje o příspěvky zaplacené zaměstnavatelem za zaměstnance po 1. lednu 2001. Výplata odbytného podléhá srážkové dani 15 % podle § 36 odst. 2 písm. s) ZDP, přičemž se základ daně pojištěnci sníží jen o zaplacené pojistné pojištěncem.

Nepřevede-li FO při zániku smlouvy na novou smlouvu soukromého životního pojištění, zaniká jí nárok na uplatnění odpočtu nezdanitelné části základu daně. Příjmem podle § 10 ZDP ve zdaňovacím období, ve kterém k této skutečnosti došlo, jsou částky, o které byl poplatníkem v příslušných letech z důvodu zaplaceného pojistného snížen základ daně.

2.2.4 Příjmy z pronájmu

U FO se můžeme setkat s pronájmem movitého nebo nemovitého majetku.

Příjem z pronájmu movitých věcí je zdaněn podle § 9 ZDP v případě, že se nejedná o provozování živnosti dle § 7 ZDP a dále nepůjde o příležitostný pronájem dle § 10 odst. 1 písm. a) ZDP.

Příjem z pronájmu nemovitostí (jejich částí) nebo bytů (jejich částí) je vždy zdaňován podle § 9 ZDP.

Základem daně jsou příjmy snížené o výdaje vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení. Neuplatní-li poplatník výdaje prokazatelně vynaložené na dosažení, zajištění a udržení příjmů, může uplatnit paušální výdaje, jejichž výše činí 30 % příjmů. Poplatník, který uplatňuje paušální výdaje, je povinen vždy vést záznamy o příjmech a evidenci pohledávek vzniklých v souvislosti s pronájmem. V případě, že poplatník uplatňuje skutečné výdaje vynaložené na dosažení, zajištění a udržení příjmů z pronájmu, vede záznamy o příjmech a výdajích v časovém sledu, evidenci hmotného majetku, který lze odpisovat rovnoměrným nebo zrychleným způsobem, dále vede evidenci o tvorbě a použití rezervy na opravy hmotného majetku, evidenci o pohledávkách a závazcích ve zdaňovacím období, ve kterém dochází k ukončení pronájmu, a rovněž vede mzdové listy, pokud poplatník vyplácí mzdy. Pokud se však poplatník rozhodne vést účetnictví, postupuje podle účetních předpisů. Pronajímaný movitý i nemovitý majetek evidovaný podle § 9 odst. 6 se nepovažuje za obchodní majetek ve smyslu § 4 odst. 4 ZDP ani v případě, že poplatník vede účetnictví.

Příjmy získané z pronájmu a zdaňované § 9 ZDP se nezahrnují do vyměřovacího základu pro výpočet pojistného na sociální a zdravotní pojištění.

Zdanění příjmů z pronájmu, které plynou manželům ze společného vlastnictví manželů, se provádí jen u jednoho z manželů. Pokud manželé pronajímají více nemovitostí, může být zvolen postup, že v jednom roce jsou tyto příjmy zdaněny u jednoho z manželů a ve druhém roce u druhého manželů.

Příjmy z pronájmu nemovitosti dosažené společně dvěma nebo více poplatníky se rozdělují mezi poplatníky podle jejich spoluvlastnických podílů. Je-li uzavřena písemná smlouva, rozdělují se příjmy a výdaje podle smlouvy, přičemž výdaje musí být rozděleny ve stejném poměru jako příjmy. Pokud nejsou příjmy a výdaje rozděleny mezi spoluvlastníky podle spoluvlastnických podílů, mohou spoluvlastníci uplatnit výdaje na ně připadající pouze v prokázané výši.

2.2.5 Ostatní příjmy

U příjmů zdaňovaných podle § 10 ZDP platí, že základem daně je vždy příjem snížený o výdaje prokazatelně vynaložené pouze na jeho dosažení. Nelze tedy uznat výdaje na zajištění a udržení příjmu (např. odpisy HM, rezervy na opravy HM apod.). Jsou-li výdaje spojené s jednotlivým druhem ostatních příjmů vyšší než příjem, k rozdílu se nepřihlíží. Příjmy nevcházejí do vyměřovacího základu pro odvod pojistného na sociální a zdravotní pojištění. Pro účely výpočtu poslední známé daňové povinnosti za účelem stanovení záloh na daň z příjmů se vyloučí podle § 38a odst. 1 ZDP příjmy a výdaje podle § 10 ZDP.

Podle § 38g odst. 1 ZDP, bude-li mít FO příjmy do výše 15 000 Kč ročně, pokud se nejedná o příjmy osvobozené od daně nebo o příjmy zdaněné srážkovou daní, nebude muset podat daňové přiznání a tyto příjmy nebudou zdaněny.

Podle § 38g odst. 2 ZDP, bude-li mít FO příjmy ze závislé činnosti pouze od jednoho plátce nebo postupně od více plátců daně nebude mít jiné příjmy podle § 7 až 10 ZDP vyšší než 6 000 Kč ročně (s vyloučením příjmů od daně osvobozených a příjmů vybíraných srážkovou daní), nepodává FO daňové přiznání. Z toho vyplývá, že pokud bude mít FO s příjmy ze závislé činnosti zdanitelný příjem pouze podle § 10 do výše 6 000 Kč, nemusí podávat daňové přiznání a tento příjem zdaňovat.

2.2.5.1 Členění ostatních příjmů

Mezi ostatní příjmy patří např.:

1. příjmy z příležitostných činností,
2. příjmy z příležitostného pronájmu movitých věcí,
3. příjmy ze zemědělské výroby, která není provozována podnikatelem (samostatně hospodařícím rolníkem).

Tyto příjmy lze osvobodit, pokud úhrn u poplatníka nepřesáhne ve zdaňovacím období 20 000 Kč. Přitom příjmem poplatníka, kterému plyne příjem z chovu včel a u kterého nepřekročí ve zdaňovacím období počet včelstev 40, je částka 500 Kč na jedno včelstvo. FO provozující drobné pěstitelské a chovatelské činnosti, anebo prodávající nezpracované rostlinné a živočišné výrobky, nepodléhá evidenci zemědělského podnikatele podle § 2e odst. 2 zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství. U příjmů ze zemědělské výroby lze uplatnit paušální výdaje viz kapitola 2.2.2.2 strana 13 a povinně vést záznamy o příjmech. U ostatních příjmů zdaňovaných podle § 10 ZDP je nutno uplatnit výdaje ve skutečné výši.

4. příjmy z převodu vlastní nemovitosti, bytu nebo nebytového prostoru nebo spoluvlastnického podílu na nich,
5. příjmy z prodeje movité věci,
6. příjmy z prodeje cenných papírů,
7. příjmy plynoucí jako protiplnění menšinovým akcionářům při uplatnění práva hlavního akcionáře na výkup účastnických cenných papírů.

Jen příjmy, na které se nevztahuje osvobození od daně z příjmů specifikované v § 4 ZDP, budou zdaňovány.

Výdaje, které lze u těchto příjmů uplatnit, jsou podle § 10 odst. 5 ZDP:

- cena, za kterou poplatník věc (právo) prokazatelně nabyt,
- jde-li o věc (právo) zděděnou nebo darovanou, cena zjištěná podle zákona č. 157/1997 Sb., o oceňování majetku ke dny nabytí,
- jde-li o HM odpisovaný podle § 26 ZDP, který byl zahrnut do obchodního majetku pro výkon podnikatelské nebo jiné samostatné výdělečné činnosti nebo sloužil k pronájmu, je výdajem zůstatková cena stanovená podle § 29 odst. 2 ZDP,
- částky prokazatelně vynaložené na technické zhodnocení, opravu a údržbu věci, včetně dalších výdajů souvisejících s uskutečněním prodeje s výjimkou výdajů na osobní potřebu poplatníka, přičemž k hodnotě vlastní práce poplatníka na věci, kterou si sám vyrobil nebo vlastní prací zhodnotil, se při stanovení výdajů nepřihlíží,

- u příjmů z prodeje cenných papírů lze kromě nabývací ceny akcie a pořizovací ceny ostatních cenných papírů uplatnit i výdaje související s uskutečněním prodeje a platby za obchodování na trhu s cennými papíry při pořízení cenných papírů.
- 8. příjmy ze zděděných práv z průmyslového a jiného duševního vlastnictví, včetně práva autorských a práv příbuzných právu autorskému,
- 9. podíl společníka obchodní společnosti s výjimkou uvedenou § 10 odst. 1 písm. f) ZDP,
- 10. vypořádací podíl při zániku účasti společníka obchodní společnosti s výjimkou uvedenou v § 10 odst. 1 písm. g) ZDP.

U těchto příjmů se za výdaj považuje nabývací cena podílu. U příjmů z převodu jmění na společníka se za výdaj považuje nabývací cena podílu nebo pořizovací cena cenných papírů, převzaté závazky, které byly následně uhrazeny, a uhrazené vypřádání, i když k uhrazení dojde v jiném zdaňovacím období než v tom, v němž plyne příjem z převodu jmění na společníka. A u příjmů z vypořádání se za výdaj považuje nabývací cena podílů nebo pořizovací cena cenných papírů.

- 11. a další příjmy jako jsou např. výživné, důchody, výhry v loteriích a jiných podobných hrách, ceny z veřejných soutěží, ze sportovních soutěží, které naleznete § 10 ZDP.

2.2.5.2 Zdanění odstupného za uvolnění bytu

Je-li vyplacena náhrada (odstupné) za uvolnění bytu stávajícímu uživateli bytu, je tento příjem u příjemce odstupného osvobozen od daně z příjmů při dodržení podmínek:

Pro rok 2010 platí:

- že náhradu (odstupné) použil nebo použije na uspokojení bytové potřeby nejpozději do jednoho roku následujícího po roce, v němž náhradu (odstupné) přijal.

Pro rok 2011 platí:

- že poplatník náhradu (odstupné) použil nebo použije na uspokojení vlastní bytové potřeby nejpozději do jednoho roku následujícího po roce, v němž náhradu (odstupné) přijal.

Úprava oproti roku 2010 spočívá v tom, že příjemce odstupného nemůže tuto částku dát někomu ze své rodiny či příbuzných, kteří to použijí na bytové potřeby, nýbrž on sám musí odstupné použít na bytové potřeby.

3 Vývoj zdanění FO

Vývoj daňové soustavy ČR (někdejšího Československa) byl na konci 80. let minulého století zásadním způsobem poznamenán centrálně řízenou ekonomikou se zcela dominantním státním vlastnictvím. Tyto okolnosti měly vliv i na tehdejší soustavu odvodů, daní a poplatků. Po roce 1989 neplatilo rozdělení daní na přímé a nepřímé, ale daně byly rozděleny na 2 skupiny:

- placenou organizacemi a
- placenou obyvatelstvem.

Daňová soustava byla z hlediska zajištění příjmů, napravování tržních selhání a přerozdělení důchodu naprosto nevyhovující. Nedostatky se projevovaly zejména v absenci principu spravedlnosti zdanění. Soustavu daní tvořily daň z obratu, odvod ze zisku organizací, odvod z odpisů, příspěvek na sociální zabezpečení, dodatkové odvody, důchodová daň podniků ze zisku a z objemu mezd. Zemědělci platili zemědělskou daň a obyvatelstvo odvádělo daň ze mzdy, daň z příjmů obyvatelstva, daň domovní a daň z literární a umělecké činnosti. Základy současné daňové soustavy ČR byly položeny v polovině roku 1990, kdy parlament rozhodl o provedení reformy daňového systému k datu 1. ledna 1993.

3.1 Zdanění FO od roku 1993

Globální reforma daňového systému byla uskutečněna 1. ledna 1993. Nová daňová soustava přinesla oproti předcházejícím daňovým systémům podstatné změny zejména:

- v okruhu poplatníků a plátců,
- v soustavě daní
 - daň z příjmů:
 - a. DPFO (nahradila všechny dosavadní daně placené obyvatelstvem),
 - b. DPFO (nahradila odvody ze zisku, důchodovou daň a zemědělskou daň ze zisku),
 - daň z nemovitosti,
 - daň silniční,
 - daň dědická a daň darovací,
 - daň z převodu nemovitosti,
 - DPH,

- daně spotřební:
 - a. daň z uhlovodíkových paliv a maziv,
 - b. daň z lihu a destilátů,
 - c. daň z piva,
 - d. daň z vína,
 - e. daň z tabákových výrobků,
- daň k ochraně životního prostředí.

- v daňových sazbách,
- v daňových slevách,
- v oblasti osvobození,
- v nezdánitelných částech základu daně,
- ve vymezování základny zdanění,
- ve správě a výběru daní.

Zároveň s reformou daní došlo k nahrazení odvodu z objemu mezd a příspěvku zaměstnanců na nemocenské a zdravotní pojištění, tvořícího nedílnou součást daně ze mzdy, novým systémem pojistného na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a pojistného na všeobecné zdravotní pojištění.

Velmi významným a neopomenutelným výsledkem uskutečněné daňové reformy byla změna v rozložení daňového břemene, tzn. přesun od zdanění příjmů ke zdanění spotřeby.

3.2 Nejvýznamnější změny od roku 1993

FPFO upravuje zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů. V tomto zákoně dochází každý rok ke změnám, někdy jsou tyto změny nepatrné a někdy jsou naopak velice významné. K ustanovením, která se v zákoně nejvíce mění, patří sazby daně, slevy na dani, odčitatelné položky, nezdánitelné části základu daně a předmět daně. Nedílnou součástí DPFO je sociální a zdravotní pojištění, které také prošlo změnami v sazbách.

3.2.1 Sociální a zdravotní pojištění

V následující tabulce je zobrazeno, jaké byly stanoveny sazby pro sociální a zdravotní pojištění ze mzdy od roku 1993 do roku 2010.

Tab. 3.1 Sociální a zdravotní pojištění ze mzdy

Sociální a zdravotní pojištění		1993	1994-1995	1996-2008	2009	2010
Zdravotní pojištění	zaměstnavatel	9,0%	9,0%	9,0%	9,0%	9,0%
	zaměstnanec	4,5%	4,5%	4,5%	4,5%	4,5%
	Σ	13,5%	13,5%	13,5%	13,5%	13,5%
Sociální pojištění	zaměstnavatel	29,0%	29,0%	26,0%	25,0%	25,0%
	zaměstnanec	9,0%	8,75%	8,0%	6,5%	6,5%
	Σ	38,0%	37,75%	34,0%	31,5%	31,5%

Rok 2011

Pro zaměstnance se sazby pojistného nemění. Sazby pojistného na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění za zaměstnavatele zůstávají taktéž stejné jako v roce 2010, tj. 25%. Zaměstnavatelé si však už nebudou moci odečítat od odvodu pojistného polovinu zúčtovaných náhrad mezd za dobu nemoci, jak je tomu v současné úpravě. Tato možnost je od roku 2011 trvale zrušena pro tzv. dříve definované velké organizace. Malí zaměstnavatelé s průměrným měsíčním počtem zaměstnanců nižším než 26 si mohou dobrovolně zvolit, že budou platit pojistné na nemocenské pojištění ve vyšší sazbě a pak jim možnost odečtu náhrady mzdy zůstane zachována. Malý zaměstnavatel v tomto zvláštním režimu, do kterého se dobrovolně přihlásí, bude platit pojistné na nemocenské pojištění ve výši 3,3 % (místo 2,3 %) z vyměřovacího základu. To znamená, že celková sazba pojistného na sociální zabezpečení bude u tohoto zaměstnavatele činit 26 % (namísto 25 %); sazba pojistného, které platí zaměstnanec, přitom zůstává stejná – 6,5 % z vyměřovacího základu. Od odváděného pojistného si pak bude zaměstnavatel moci odečítat polovinu náhrady mzdy zúčtované a vyplacené jeho zaměstnancům za období prvních 21 kalendářních dnů trvání dočasné pracovní neschopnosti nebo nařízené karantény.

U OSVČ se s účinností od 1. ledna 2011 mění sazba pojistného na nemocenské pojištění z původních 1,4 % na 2,3 %, zato pojistné na důchodové pojištění ve výši 29,2 % zůstává ve stejné výši jako v roce 2010.

3.2.2 Nezdánitelné části základu daně

V roce 1993 byly nezdanitelné části základu daně:

- na poplatníka,
- na manželku (manžela),
- na vyživované dítě,

- u invalidních důchodců.

Od roku 1994 si lze navíc od základu daně odečíst nezdánitelnou část základu daně:

- u držitelů průkazu ZTP/P a
- u studenta.

V první platné verzi zákona z roku 1993 bychom dále našli jako nezdánitelnou část základu daně hodnotu poskytnutých darů.

Tak jak probíhaly novelizace, docházelo k postupnému zvyšování původních částek a popř. se přidávaly položky nové. Přehled změn výše původních nezdánitelných částí základu daně je obsažen v následující tabulce.

Tab. 3.2 Nezdánitelné části základu daně uplatněné ročně

Nezdánitelné části základu daně	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	od r. 2001
Poplatník	20 400	21 600	24 000	26 400	28 800	32 040	34 920	34 920	38 040
Manželka	12 000	12 000	12 000	12 000	16 800	18 240	19 884	19 884	21 720
Dítě	9 000	10 800	12 000	13 200	14 400	18 000	21 600	21 600	23 520
Částečný ID*	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000	6 540	6 540	7 140
Plný ID	12 000	12 000	12 000	12 000	12 000	12 000	13 080	13 080	14 280
ZTP/P**	-	36 000	36 000	36 000	42 000	42 000	45 780	45 780	50 040
Student	-	6 000	6 000	6 000	9 600	9 600	10 464	10 464	11 400

* ID - invalidní důchod

** ZTP/P - zvlášť těžce poškozený s průvodcem

Tab. 3.3 Nezdánitelné části základu daně uplatněné měsíčně

Nezdánitelné části základu daně	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	od r. 2001
Poplatník	1 700	1 800	2 000	2 200	2 400	2 670	2 910	2 910	3 170
Manželka	1 000	1 000	1 000	1 000	1 400	1 520	1 657	1 657	1 810
Dítě	750	900	1 000	1 100	1 200	1 500	1 800	1 800	1 960
Částečný ID*	500	500	500	500	500	500	545	545	595
Plný ID	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 090	1 090	1 190
ZTP/P**	-	3 000	3 000	3 000	3 500	3 500	3 815	3 815	4 170
Student	-	500	500	500	800	800	872	872	950

3.2.2.1 Nezdánitelná část základu daně na poplatníka, na manželku (manžela), u invalidních důchodců, u držitelů průkazu ZTP/P a u studentů

Od roku 2001 do konce roku 2005 zůstaly částky stejné. Tyto nezdánitelné části základu daně byly od 1. ledna 2006 nahrazeny slevami na dani.

Nezdanitelná část základu daně u držitelů průkazu ZTP/P

Nezdanitelná část základu daně u držitelů průkazu ZTP/P sice ještě v roce 1993 nebyla zavedena, ale byla uvedena v § 15 odst. 1 písm. e) ZDP z roku 1993 spolu s nezdanitelnou částí základu daně u invalidních důchodců.

Základ daně se sníží o částky 12 000 Kč ročně, pobírá-li poplatník invalidní důchod nebo jiný důchod, jehož jednou z podmínek pro přiznání je invalidita, anebo je poplatník podle zvláštních předpisů invalidní, avšak jeho žádost o invalidní důchod byla zamítnuta z jiných důvodů než z důvodu jeho invalidity; je-li poplatník držitelem průkazky ZTP/P (zvláště těžce poškozený s průvodcem) zvyšuje se částka na 36 000 Kč ročně, a to i když nepobírá invalidní důchod. Částky podle písmen d) a e) lze uplatnit i při souběhu nároku na starobní, invalidní i částečný invalidní důchod.

3.2.2.2 Nezdanitelná část základu daně na dítě

Rok 1993

Poplatník si mohl snížit základ daně na vyživované dítě, nejvýše však na 4 děti. A od roku 1994 už snížení základu daně omezeno počtem dětí nebylo.

Rok 1995

Poplatník si mohl poprvé v roce 1995 zvýšit částku na dvojnásobek, měl-li dítě, které je držitelem průkazu ZTP/P.

Až do roku 2003 byla částka na dítě 23 520 Kč, ale od roku 2004 se zvýšila na 25 560 Kč. Nezdanitelná část základu daně na dítě byla od roku 2005 nahrazena slevou na dani, jako tomu bylo u nezdanitelných částí základu daně zmíněných v kapitole 3.2.2.1. V jaké výši byly slevy na dani na dítě od roku 2005, je uvedeno v tab. 3.4.

3.2.2.3 Nezdanitelné části základu daně v současnosti

V současnosti jsou nezdanitelnými částmi základu daně:

- hodnota poskytnutých darů,
- zaplacené úroky z úvěru ze stavebního spoření a úroky z hypotéčního úvěru,
- zaplacený příspěvek na penzijní připojištění se stáním příspěvkem,
- zaplacené pojistné na soukromé životní pojištění,
- zaplacené členské příspěvky a
- úhrada za zkoušky ověřující výsledky dalšího vzdělávání.

V roce 2011 je navíc nezdanitelnou částí základu daně zaplacený příspěvek na penzijní pojištění.

Hodnota poskytnutých darů

Rok 1993

Jak již bylo zmíněno v úvodu kapitoly 3.2.2, hodnota poskytnutých darů už byla součástí nezdanitelných částí základu daně v roce 1993.

Od základu daně lze odečíst hodnotu darů poskytnutých obcím a právnickým osobám se sídlem na území ČR na financování vědy a vzdělání, kultury, školství, na policii ČR, na požární ochranu, na podporu a ochranu mládeže, na ochranu zvířat, na účely sociální, zdravotnické, ekologické, humanitární, charitativní, náboženské pro státem uznané církve a náboženské společnosti, tělovýchovné a sportovní, a fyzickým osobám provozujícím školská a zdravotnická zařízení a zařízení na ochranu opuštěných zvířat nebo ohrožených druhů zvířat, pokud úhrnná hodnota darů ve zdaňovacím období přesáhne 2 % ze základu daně anebo 1000 Kč. V úhrnu lze odečíst nejvýše 10 % ze základu daně.

Rok 1997

K nezdanitelné části základu daně u hodnoty poskytnutých darů přibyla částka na odběr krve. Jako dar na zdravotnické účely se hodnota jednoho odběru krve bezpříspěvkového dárce oceňuje částkou 2000 Kč.

Definice komu lze poskytnout dary, se postupem času ještě rozšířila, ale závratným způsobem se do roku 2011 nezměnila.

Zaplacené úroky z úvěru ze stavebního spoření a úroky z hypotéčního úvěru

1998

Počínaje obdobím roku 1998 byla jako nezdanitelná část základu daně částka, která se rovná:

- úrokům zaplaceným ve zdaňovacím období z úvěru ze stavebního spoření,
- úrokům z hypotéčního úvěru poskytnutého bankou nebo pobočkou zahraniční banky, sníženým o statutní příspěvek poskytnutých podle zvláštních předpisů,
- úrokům z úvěru poskytnutého stavební spořitelnou, bankou nebo pobočkou zahraniční banky v souvislosti s úvěrem ze stavebního spoření nebo s hypotečním úvěrem.

Úhrnná částka úroků, o které se podle § 15 odst. 10 ZDP z roku 1998 snižuje základ daně ze všech úvěrů u poplatníků v téže domácnosti, nesmí překročit 300 000 korun. Při placení úroků jen po část roku nesmí nezdanitelná částka překročit jednu dvanáctinu této maximální částky za každý měsíc placení úroků.

Rok 2001

Od roku 2001 platí, že použije-li nebo používá-li poplatník bytovou potřebu podle § 15 odst. 10 písm. a) až h) ZDP z roku 2001 (v současnosti je to podle odst. 3) nebo její část k podnikatelské nebo jiné samostatné výdělečné činnosti anebo k pronájmu, lze odečít úroků po dobu užívání bytové potřeby k uvedeným účelům uplatnit pouze v poměrné výši.

Rok 2004

Od období roku 2004 se podmínka trvalého bydlení vztahuje na všechny případy bytových potřeb uvedených pod § 15 odst. 10 písm. a) až c), (v mezidobí 1999 až 2003 se při striktním výkladu zákona tato podmínka vztahovala jen na případy výstavby nebo změny stavby - bytové potřeby, nikoli na případy koupě bytové potřeby) a navíc byla rozšířena na bytovou potřebu dle písm. d) až g).

Penzijní připojištění se státním příspěvkem

Rok 2000

Poplatník, který si hradí příspěvky na penzijní připojištění se státním příspěvkem, si zaplacené příspěvky na daný kalendářní rok po snížení o částku 6 000 Kč odečte od základu DPFO jako nezdanitelnou část základu daně. Tato nezdanitelná část základu daně byla zavedena počínaje obdobím roku 2000. Snížení příspěvků o částku 6 000 Kč odpovídá maximálnímu státnímu příspěvku na penzijní připojištění, který činí 150 Kč při měsíčním příspěvku účastníka 500 Kč. Maximální výše nezdanitelné části může činit 12 000 Kč (to odpovídá výši příspěvků 18 000 Kč).

Rok 2011

Kromě příspěvku na penzijní připojištění se státním příspěvkem lze od DPFO nově osvobodit u zaměstnance i příjem ve formě příspěvku poukázaný zaměstnavatelem na penzijní pojištění zaměstnance u instituce penzijního pojištění v EU a EHP. Limit pro osvobození celkových příspěvků zaměstnavatele na definovaná pojištění zůstává nezměněn, a

to 24 000 Kč ročně. Obdobně novela rozšiřuje možnost poplatníka uplatnit nárok na snížení základu daně o odpočet příspěvků na penzijní pojištění u této instituce, a to v celkovém úhrnu nejvýše 12 000 Kč ročně. Podmínkou pojištění je, aby výplata plnění byla sjednána nejdříve po 60 kalendářních měsících a ne dříve než v 60 letech věku poplatníka.

Soukromé životní pojištění

Rok 2001

Poplatník, který v průběhu kalendářního roku hradí pojistné na soukromé životní pojištění, si zaplacené pojistné odečte od základu DPFO jako nezdanitelnou část základu daně. Tato nezdanitelná část základu daně byla zavedena počínaje obdobím roku 2001.

Nezdanitelná část základu daně je limitována částkou 12 000 Kč ročně, a to i v případě, že poplatník má uzavřeno více smluv s více pojišťovnami. Nezdanitelná část se uplatňuje na základě pojistné smlouvy uzavřené mezi poplatníkem jako pojistníkem a pojištěným v jedné osobě a pojišťovnou oprávněnou k provozování pojišťovací činnosti na území ČR za předpokladu, že výplata pojistného plnění (důchodu nebo jednorázového plnění) je ve smlouvě sjednána až po 60 měsících od uzavření smlouvy a současně nejdříve v kalendářním roce, v jehož průběhu dosáhne poplatník věku 60 let.

Rok 2004

Počínaje zdaňovacím obdobím roku 2004 je vyžadována u smluv s pevně sjednanou pojistnou částkou pro případ dožití podmínka minimální pojistné částky:

- a) 40 000 Kč, je-li smlouva sjednávána na dobu 5 až 15 let včetně,
- b) 70 000 Kč, je-li smlouva sjednávána na dobu delší než 15 let.

Tato podmínka se týká i smluv uzavřených před 1. 1. 2004.

Zaplacené členské příspěvky

Rok 2004

Poprvé pro zdaňovací období roku 2004 byla zavedena nezdanitelná část základu daně ve výši zaplacených členských příspěvků zaplacené ve zdaňovacím období členem odborové organizace odborové organizaci, která podle svých stanov obhájí hospodářské a sociální zájmy zaměstnanců. Lze odečíst částku do výše 1,5 % zdanitelných příjmů, s výjimkou příjmů zdaňovaných srážkovou daní, maximálně však do výše 3 000 Kč za zdaňovací období.

Rok 2006

Lze odečíst částku do výše 1,5 % zdanitelných příjmů podle § 6, s výjimkou příjmů zdaňovaných srážkovou daní, maximálně však do výše 3 000 Kč za zdaňovací období.

Úhrada za zkoušky ověřující výsledky dalšího vzdělávání

Rok 2007

Od roku 2007 si můžeme jako nezdánitelnou část základu DPFO odečíst částky, které jsme vynaložili za zkoušky ověřující výsledky dalšího vzdělávání, pokud nebyly hrazeny zaměstnavatelem ani nebyly uplatněny jako výdaj podle § 24 ZDP poplatníkem s příjmy § 7 ZDP. Mohou tak po skončení zdaňovacího období učinit poplatníci DPFO, např. zaměstnanci, podnikatelé, osoby s příjmy z pronájmu nebo s ostatními příjmy. V praxi se jedná o případy získávání tzv. „dílčích kvalifikací“ v různých formách celoživotního vzdělávání, např. studiem při zaměstnání, absolvováním kurzů, školení apod. Zákon stanoví pro tento odpočet horní hranici ve výši 10 000 Kč, osoby se zdravotním postižením si mohou odečíst 13 000 Kč a osoby s těžším zdravotním postižením až 15 000 Kč.

3.2.3 Slevy na dani

3.2.3.1 Slevy na dani dle § 35ba a § 35c ZDP

Sleva na dani je zákonem vymezená částka, o níž se při splnění stanovených podmínek snižuje již vypočtená daň (nikoliv základ daně, jako je tomu např. u položek odčitatelných od základu daně nebo nezdánitelných částí základu daně). Sleva na dani může být zákonem stanovena v absolutní částce nebo poměrnou částkou z vypočtené daně.

V kapitole 3.2.2.1 a 3.2.2.2 je zmíněno, že nezdánitelné části základu daně na poplatníka, na manželku (manžela), na vyživované dítě, u invalidních důchodců, u držitelů průkazu ZTP/P a u studenta byly nahrazeny slevami na dani. V § 35c ZDP je sleva na dani na dítě od roku 2005, zatímco zbývající zmíněné slevy jsou v §35ba ZDP až od roku 2006.

Tab. 3.4 Slevy na dani uplatněné ročně

Slevy na dani	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Poplatník	byla NČZD*	7 200	7 200	24 840	24 840	24 840	23 640
Manželka	byla NČZD	4 200	4 200	24 840	24 840	24 840	24 840
Dítě	6 000	6000	6000	10 680	10 680	11 604	11 604
Částečný ID	byla NČZD	1 500	1 500	2 520	2 520	2 520	2 520
Plný ID	byla NČZD	3 000	3 000	5 040	5 040	5 040	5 040
ZTP/P	byla NČZD	9 600	9 600	16 140	16 140	16 140	16 140
Student	byla NČZD	2 400	2 400	4 020	4 020	4 020	4 020

* Nezdanitelná část základu daně

Tab. 3.5 Slevy na dani uplatněné měsíčně

Slevy na dani	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Poplatník	byla NČZD*	600	600	2 070	2 070	2 070	1 970
Manželka	byla NČZD	350	350	2 070	2 070	2 070	2 070
Dítě	500	500	500	890	890	967	967
Částečný ID	byla NČZD	125	125	210	210	210	210
Plný ID	byla NČZD	250	250	420	420	420	420
ZTP/P	byla NČZD	800	800	1 345	1 345	1 345	1 345
Student	byla NČZD	200	200	335	335	335	335

Sleva na dani na poplatníka

Sleva na dani na poplatníka se snižuje o částku 1200 Kč za rok, resp. o 100 Kč za měsíc. Nová výše slevy na dani tak bude 23 640 Kč ročně, resp. 1970 Kč měsíčně. Toto snížení se uplatní pouze za zdaňovací období roku 2011, kvůli pokrytí následků povodní. V roce 2012 by se tato sleva na dani měla vrátit na současnou hodnotu roku 2010.

3.2.3.2 Slevy na dani dle § 35 ZDP

U FO se můžeme setkat se slevami na dani dle § 35 ZDP v případech individuálních podnikatelů, kteří zaměstnávají osoby se zdravotním postižením. Aby byli zaměstnavatelé motivováni k zaměstnávání těchto osob, je v ZDP zakotvena možnost uplatnit si slevu na dani za zaměstnání těchto pracovníků při podání daňového přiznání. Přehled změn ve výši slev od roku 1993 je znázorněn v následující tabulce.

Tab. 3.6 Slevy na dani dle § 35

Slevy na dani	1993 - 1994	1995 - 2000	2001 - 2011
Zaměstnanec se zdravotním postižením	7 500	9 000	18 000
Zaměstnanec s těžším zdravotním postižením	22 500	26 500	60 000

3.2.3.3 Daňový bonus

Rok 2005

Od roku 2005 měl poplatník nárok na daňové zvýhodnění na vyživované dítě ve výši 6 000 Kč ročně, pokud neuplatňoval slevu na dani podle § 35a nebo 35b ZDP z roku 2005.

Dle § 35c odst. 3 ZDP z roku 2005 je daňovým bonusem rozdíl, jenž vznikne, je-li nárok poplatníka na daňové zvýhodnění vyšší než daňová povinnost.

Roční daňový bonus může poplatník uplatnit, pokud jeho výše činí alespoň 100 Kč, maximálně však do výše uvedené v tabulce 3.7.

Měsíční daňový bonus lze vyplatit jen, pokud jeho výše činí alespoň 50 Kč, maximálně však do výše uvedené v tabulce 3.8.

Nárok na vyplacení daňového bonusu má poplatník, jen pokud úhrn jeho příjmů ze závislé činnosti a z funkčních požitků od všech postupných plátců daně v uplynulém zdaňovacím období dosáhl alespoň šestinásobku minimální mzdy. Pokud nedosáhl šestinásobku minimální mzdy ve zdaňovacím období a byl mu vyplacen daňový bonus v kalendářních měsících, v němž úhrn jeho příjmů dosáhl alespoň minimální mzdy, tak nárok na daňový bonus neztrácí.

Rok 2006

Od roku 2006 dochází k podstatnému rozdílu, protože některé nezdanitelné části základu daně byly nahrazeny slevou na dani. Poplatník tedy daňové zvýhodnění odečetl až od daně stanovené podle § 16 ZDP z roku 2006 a snížené podle § 35 nebo § 35ba ZDP z roku 2006.

Pokud poplatník nedosáhl šestinásobku minimální mzdy, pak aby měsíční daňový bonus neztratil, nesmí mít příjmy podle § 7 až 10 ZDP z roku 2006 vyšší než 6 000 Kč a úhrn jeho měsíčních příjmů, ve kterých byly vypláceny daňové bonusy, musel být alespoň ve výši poloviny minimální mzdy.

Tab. 3.7 Minimální mzda

Období (od)	Minimální mzda	
	v Kč za měsíc	v Kč za hodinu
1. ledna 2005	7 185	42,50
1. ledna 2006	7 570	44,70
1. července 2006	7 955	48,10
1. ledna 2007	8 000	48,10

Od 1. ledna 2007 zůstává minimální mzda ve stejné výši

Tab. 3.8 Daňový bonus omezený maximální částkou ročně

Daňový bonus (v Kč)	2005 - 2007	2008 - 2011
Maximální částka	30 000	52 200

Tab. 3.9 Daňový bonus omezený maximální částkou měsíčně

Daňový bonus (v Kč)	2005 - 2007	2008 - 2011
Maximální částka	2 500	4 350

3.2.4 Odčitatelné položky

Rok 1993

Od základu daně bylo možné odečíst ztrátu, která vznikla v předchozím zdaňovacím období, a to nejdéle v pěti následujících zdaňovacích obdobích. Poprvé bylo možno toto ustanovení použít u ztráty vzniklé za zdaňovací období roku 1993.

Od základu daně lze dále odečíst 10 % vstupní ceny hmotného majetku pořízeného úplatně nebo ve vlastní režii ve zdaňovacím období za podmínky, že doba mezi nabytím a prodejem bude činit nejméně tři roky. Jedná se o majetek:

- energetické a hnací stroje a zařízení (zařízení chladicí a mrazicí, zdroje proudu elektrochemické, zařízení pro úpravu vod a kapacitě do ekvivalentních obyvatel),
- pracovní stroje a zařízení (nástroje řezné, střížné, tvářecí normalizované, nářadí, nástroje zeměvrtné a další),
- přístroje a zvláštní technická zařízení (zařízení návěštní a zabezpečovací, přístroje měřicí elektronické a elektronové mikroskopy, stroje, přístroje a zařízení),
- dopravní prostředky (osobní a dodávkové automobily, nákladní automobily a jejich přírůbky a návěsy, traktory, letadla, jeřáby a další),
- zvířata (plemenní a dostihové koně).

Odečet nelze uplatnit u motocyklů, osobních automobilů, letadel, hmotného majetku umístěného v zahraničí nebo používaného více jak 183 dnů v příslušném zdaňovacím období v zahraničí a u pronajímaného hmotného majetku.

Rok 1995

V roce 1995 byla lhůta, kdy bylo možné odečíst ztrátu prodloužena, a to nejdéle v sedmi zdaňovacích obdobích následujících bezprostředně po období, za které se daňová ztráta vyměřuje.

Do odčitatelných položek patřil reinvestiční odpočet, který si mohl poplatník odečíst od základu daně, pokud byl jejich prvním vlastníkem. Nárok na odpočet zaniká, pokud došlo do tří let následujících po roce, kdy byly odpočet nebo jeho část uplatněny, k vyřazení majetku s výjimkou vyřazení v důsledku škody způsobené živelní pohromou nebo k pronájmu tohoto majetku. Procenta si poplatník uplatňoval ze vstupní ceny majetku.

Tab. 3.10 Odčitatelné položky

Odčitatelné položky	1995	1996	1997	1998 - 2004
HM v odpisových skupinách 1 až 3 *	10%	10%	10%	10%
Zařízení pro čištění a úpravu vod	15%	15%	15%	15%
Třídící a úpravárenské zařízení	15%	15%	15%	15%
Stroje pro zemědělství a lesnictví	není	není	není	20%

* S výjimkou letadel, motocyklů, osobních automobilů, hmotného majetku umístěného v zahraničí nebo používaného v zahraničí nepřetržitě více než 183 dnů v příslušném zdaňovacím období, hmotného majetku nabytého darováním, technického zhodnocení (§ 33) s výjimkou technického zhodnocení provedeného v roce uvedení hmotného majetku do užívání a hmotného majetku používaného pouze zčásti k zajištění zdanitelného příjmu.

Rok 2004

Od roku 2004 došlo ke zkrácení počtu let, po které si mohl poplatník odečíst vyměřenou ztrátu. Ze sedmi let se doba zkrátila na původních 5 let.

Rok 2005

Reinvestiční odpočet byl zrušen. Alternativou těchto odčitatelných položek je změna v § 32 odst. 2 písm. a) ZDP, kde má naopak poplatník, který je prvním vlastníkem, možnost zvýšit odpis majetku o:

- 20 % vstupní ceny stroje pro zemědělství a lesnictví,
- 15 % vstupní ceny zařízení pro čištění a úpravu vod a

- 10 % vstupní ceny hmotného majetku (odpisová skupina 1 až 3 s výjimkou uvedenou v § 31 odst. 5 ZDP.

Přibýly ale i nové položky. Od základu daně se dalo odečíst 100 % výdajů vynaložených na realizaci projektů výzkumu a vývoje A také se dalo odečíst 30 % výdajů vynaložených na výuku žáků ve studijních a učebních oborech středních odborných učilišť. Výdaje vynaložené na výuku žáků byly možné od základu daně odečíst naposledy v roce 2007.

3.2.5 Sazby daně

Od roku 1993 zůstávala zachována klouzavá progresse až do roku 2007. Od roku 2008 je klouzavě progresivní daňová sazba daně nahrazena sazbou lineární.

Rok 1993

Tab. 3.11 Roční sazba daně - roční daň ze základu daně sníženého o nezdanitelnou část základu daně (§ 15) zaokrouhleného na celá sta Kč dolů

Ze základu daně		Daň	Ze základu daně přesahujícího (Kč)
od Kč	do Kč		
0	60 000	15 %	
60 000	120 000	9 000 Kč + 20 %	60 000
120 000	180 000	21 000 Kč + 25 %	120 000
180 000	540 000	36 000 Kč + 32 %	180 000
540 000	1 080 000	151 200 Kč + 40 %	540 000
1 080 000	a více	*367 200 Kč + 47 %	1 080 000

Rok 1994

Tab. 3.12 Roční sazba daně - roční daň ze základu daně sníženého o nezdanitelnou část základu daně (§ 15) zaokrouhleného na celá sta Kč dolů činí

Ze základu daně		Daň	Ze základu daně přesahujícího (Kč)
od Kč	do Kč		
0	60 000	15 %	
60 000	120 000	9 000 Kč + 20 %	60 000
120 000	180 000	21 000 Kč + 25 %	120 000
180 000	540 000	36 000 Kč + 32 %	180 000
540 000	1 080 000	151 200 Kč + 40 %	540 000
1 080 000	a více	*367 200 Kč + 44 %	1 080 000

* V posledním šestém pásmu se sazba daně snížila ze 47 % na 44 %.

Rok 1995

Tab. 3.13 Roční sazba daně - roční daň ze základu daně sníženého o nezdanitelnou část základu daně (§ 15) a odčitatelné položky od základu daně (§ 34) zaokrouhleného na celá sta Kč dolů činí

Ze základu daně		Daň	Ze základu daně přesahujícího (Kč)
od Kč	do Kč		
0	60 000	15 %	
60 000	120 000	9 000 Kč + 20 %	60 000
120 000	180 000	21 000 Kč + 25 %	120 000
180 000	540 000	36 000 Kč + 32 %	180 000
540 000	1 080 000	151 200 Kč + 40 %	540 000
1 080 000	a více	*367 200 Kč + 43 %	1 080 000

* V posledním šestém pásmu se sazba daně opět snížila ze 44 % na 43%.

Rok 1996

V roce 1995 zákonem č. 149/1995 Sb., s účinností od 1. 1. 1996 se počet pásem snížil ze šesti na pět. Jak si také můžeme všimnout z tab. 3.13 změnily se sazby daně, nejvyšší sazba 43 % již byla minulostí. Pomyslnou hranici tvořilo páté pásmo se sazbou 40 %. Nejnižší sazba 15 % zůstala zachována. Také v rozpětí základu daně nastaly výrazné změny a to ve všech pásmech.

Tab. 3.14 Roční sazba daně - roční daň ze základu daně sníženého o nezdanitelnou část základu daně (§ 15) a odčitatelné položky od základu daně (§ 34) zaokrouhleného na celá sta Kč dolů

Ze základu daně		Daň	Ze základu daně přesahujícího (Kč)
od Kč	do Kč		
0	84 000	15 %	
84 000	144 000	12 600 Kč + 20 %	84 000
144 000	204 000	24 600 Kč + 25 %	144 000
204 000	564 000	39 600 Kč + 32 %	204 000
564 000	a více	154 800 Kč + 40 %	564 000

Rok 1997

Sazby zůstaly stejné, ale opět nastaly změny v rozpětí základu daně.

Tab. 3.15 Roční sazba daně - roční daň ze základu daně sníženého o nezdanitelnou část základu daně (§ 15) a odčitatelné položky od základu daně (§ 34) zaokrouhleného na celá sta Kč dolů

Ze základu daně		Daň	Ze základu daně přesahujícího (Kč)
od Kč	do Kč		
0	84 000	15 %	
84 000	168 000	12 600 Kč + 20 %	84 000
168 000	252 000	29 400 Kč + 25 %	168 000
252 000	756 000	50 400 Kč + 32 %	252 000
756 000	a více	211 680 Kč + 40 %	756 000

Rok 1998

V roce 1998 se opět mění rozpětí základu daně a tentokrát i v prvním pásmu zato sazby zůstávají stále stejné.

Tab. 3.16 Roční sazba daně - roční daň ze základu daně sníženého o nezdanitelnou část základu daně (§ 15) a odčitatelné položky od základu daně (§ 34) zaokrouhleného na celá sta Kč dolů

Ze základu daně		Daň	Ze základu daně přesahujícího (Kč)
od Kč	do Kč		
0	91 440	15 %	
91 440	183 000	13 716 Kč + 20 %	91 440
183 000	274 200	32 028 Kč + 25 %	183 000
274 200	822 900	54 828 Kč + 32 %	274 200
822 900	a více	230 316 Kč + 40 %	822 900

Rok 1999

V roce 1999 se opět úplně změnilo rozpětí základu daně ve všech pásmech.

Tab. 3.16 Roční sazba daně - roční daň ze základu daně sníženého o nezdanitelnou část základu daně (§ 15) a odčitatelné položky od základu daně (§ 34) zaokrouhleného na celá sta Kč dolů

Ze základu daně		Daň	Ze základu daně přesahujícího (Kč)
od Kč	do Kč		
0	102 000	15 %	
102 000	204 000	15 300 Kč + 20 %	102 000
204 000	312 000	35 700 Kč + 25 %	204 000
312 000	1 104 000	62 700 Kč + 32 %	312 000
1 104 000	a více	316 140 Kč + 40 %	1 104 000

Rok 2000

Od roku 2000 bylo zrušeno páté pásmo a rozpětí základu daně i sazby daně zůstaly pro všechny 4 pásma stejné. Nejvyšší sazba daně činila 32 %.

Rok 2001

Rozpětí základu daně se zvýšilo ve všech pásmech. Toto rozpětí základu daně i sazby daně platily od roku 2001 až do roku 2005.

Tab. 3.17 Roční sazba daně - roční daň ze základu daně sníženého o nezdanitelnou část základu daně (§ 15) a odčitatelné položky od základu daně (§ 34) zaokrouhleného na celá sta Kč dolů

Ze základu daně		Daň	Ze základu daně přesahujícího (Kč)
od Kč	do Kč		
0	109 200	15 %	
109 200	218 400	16 380 Kč + 20 %	109 200
218 400	331 200	38 220 Kč + 25 %	218 400
331 200	a více	66 420 Kč + 32 %	331 200

Rok 2006

Poslední významná změna, která platila ještě pro progresivní sazbu daně, byla jak v rozpětí základu daně, tak i v sazbách daně a platila od roku 2006 až do roku 2007.

Tab. 3.18 Roční sazba daně - roční daň ze základu daně sníženého o nezdanitelnou část základu daně (§ 15) a odčitatelné položky od základu daně (§ 34) zaokrouhleného na celá sta Kč dolů

Ze základu daně		Daň	Ze základu daně přesahujícího (Kč)
od Kč	do Kč		
0	121 200	12 %	
121 200	218 400	14 544 Kč + 19 %	121 200
218 400	331 200	33 012 Kč + 25 %	218 400
331 200	a více	61 212 Kč + 32 %	331 200

Rok 2008

Náhrada progresivní sazby daně z příjmů FO jedinou lineární sazbou daně byla zcela novým pohledem na daňovou spravedlnost. Zákonodárce byl od 1. ledna 2008 názoru, že každá koruna by měla být zdaněna stejně. Za rok 2007 byla každá koruna vydělená nad 331 200 Kč zdaněna 32 %, tedy téměř 3x více než koruna zdaněná v nejnižším 12 % daňovém pásmu. Zavedená lineární sazba daně od roku 2008 a až do roku 2011 je stále ve výši 15 %.

4 Optimalizace zdanění FO

4.1 Zdanění příjmů FO

Praktická ukázka možnosti daňové optimalizace v různých zdaňovacích obdobích. Ve všech situacích, není-li stanoveno jinak, je cílem zjistit, kdy byla daňová povinnost nejnižší.

4.1.1 Porovnání zdanění zaměstnanců v letech 1993 - 2010

Pro výpočet mezd zaměstnanců v ČR v letech 1993 – 2010 jsou k dispozici údaje o výši průměrných mezd, které naleznete v následující tabulce. Následně je porovnán a zhodnocen vývoj daňové zátěže poplatníka DPFO dle jeho výše příjmů. Pro zajímavost je tento vývoj porovnán i u poplatníků, jejichž výše měsíční mzdy má určitý násobek průměrné mzdy, např. 0,5 x průměrná mzda.

Tab. 4.1a Vývoj průměrné mzdy

Rok	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Průměrná mzda	5 904	7 004	8 307	9 825	10 802	11 801	12 797	13 614	14 378

Tab. 4.1b Vývoj průměrné mzdy

Rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Průměrná mzda	15 524	16 430	17 466	18 344	19 546	20 957	22 691	23 488	23 951

Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí

4.1.1.1 Příklad A

Každý poplatník podepsal prohlášení k dani a má 2 děti. Žádných dalších příjmů za sledované období poplatník nedosáhl a v rámci kvalitnější porovnatelnosti neuplatňuje jiné nezdanitelné části základu daně popř. slevy na dani.

Řešení příkladu A

Rok 1993

V následujícím výpočtu je roční zúčtování daně za zaměstnance. Stejně jako pro další roky je vypočtená daňová povinnost popř. daňový bonus.

Řešení ročního zúčtování daně za zaměstnance je pro období let 1994 – 2004 naprosto shodný, proto je jejich podrobný postup výpočtu uveden v příloze č. 3.

Násobek průměrné mzdy		0,5 x	1,0 x	1,5 x	2,0 x
Měsíční průměrná mzda		2 952	5 904	8 856	11 808
Roční průměrný příjem dle § 6		35 424	70 848	106 272	141 696
Sociální pojištění za zaměstnance	9%	3 189	6 377	9 565	12 753
Zdravotní pojištění za zaměstnance	4,5%	1 595	3 189	4 783	6 377
Sociální pojištění za zaměstnavatele	29%	10 273	20 546	30 819	41 092
Zdravotní pojištění za zaměstnavatele	9%	3 189	6 377	9 565	12 753
Základ daně		30 640	61 282	91 924	122 566
Nezdanitelná část na poplatníka		20 400	20 400	20 400	20 400
Nezdanitelná část na dítě (2 děti)		18 000	18 000	18 000	18 000
Základ daně snížený o nezdanitelné části		0	22 882	53 524	84 166
Základ daně zaokrouhlený		0	22 800	53 500	84 100
Sazba daně	15%	15%	15%	9 000 + 20%	
Daňová povinnost před slevami na dani	0	3 420	8 025	13 820	
Sleva na dani na poplatníka	-	-	-	-	
Sleva na dani na vyživované dítě	-	-	-	-	
Výsledná daňová povinnost	0	3 420	8 025	13 820	

Rok 2005

V roce 2005 nastala změna pro výpočet ročního zúčtování daně za zaměstnance, a to že byla zrušena nezdanitelná část základu daně na dítě a nahrazena slevou na dani na dítě.

Násobek průměrné mzdy		0,5 x	1,0 x	1,5 x	2,0 x
Měsíční průměrná mzda		9 172	18 344	27 516	36 688
Roční průměrný příjem dle § 6		110 064	220 128	330 192	440 256
Sociální pojištění za zaměstnance	8%	8 806	17 611	26 416	35 221
Zdravotní pojištění za zaměstnance	4,5%	4 953	9 906	14 859	19 812
Sociální pojištění za zaměstnavatele	26%	28 617	57 234	85 850	114 467
Zdravotní pojištění za zaměstnavatele	9%	9 906	19 812	29 718	39 624
Základ daně		96 305	192 611	288 917	385 223
Nezdanitelná část na poplatníka		38 040	38 040	38 040	38 040
Nezdanitelná část na dítě (2 děti)		-	-	-	-
Základ daně snížený o nezdanitelné části		58 265	154 571	250 877	347 183
Základ daně zaokrouhlený		58 200	154 500	250 800	347 100
Sazba daně	15%	16 380 + 20%	38 220 + 25%	66 420 + 32%	
Daňová povinnost před slevami na dani	8 730	25 440	46 320	71 508	
Sleva na dani na poplatníka	12 000	12 000	12 000	12 000	
Sleva na dani na vyživované dítě	-	-	-	-	
Výsledná daňová povinnost	-3 270	13 440	34 320	59 508	
Daňový bonus	3270	-	-	-	

Rok 2006

V roce 2006 byly pak už zrušené další nezdánitelné části základu daně a nahrazeny slevou na dani, více viz kapitola 3.2.2 a 3.2.3.

Násobek průměrné mzdy		0,5 x	1,0 x	1,5 x	2,0 x
Měsíční průměrná mzda		9 773	19 546	29 319	39 092
Roční průměrný příjem dle § 6		117 276	234 552	351 828	469 104
Sociální pojištění za zaměstnance	8%	9 383	18 765	28 147	37 529
Zdravotní pojištění za zaměstnance	4,5%	5 278	10 555	15 833	21 110
Sociální pojištění za zaměstnavatele	26%	30 492	60 984	91 476	121 968
Zdravotní pojištění za zaměstnavatele	9%	10 555	21 110	31 665	42 220
Základ daně		102 615	205 232	307 848	410 465
Nezdánitelná část na poplatníka		-	-	-	-
Nezdánitelná část na dítě (2 děti)		-	-	-	-
Základ daně snížený o nezdánitelné části		102 615	205 232	307 848	410 465
Základ daně zaokrouhlený		102 600	205 200	307 800	410 400
Sazba daně v %		12	19	25,19,12	32,25,19,12
Daňová povinnost před slevami na dani		12 312	30 504	55 362	86 556
Sleva na dani na poplatníka		7 200	7 200	7 200	7 200
Sleva na dani na vyživované dítě		12 000	12 000	12 000	12 000
Výsledná daňová povinnost		-6 888	11 304	36 162	67 356
Daňový bonus		6888	-	-	-

Rok 2008

Díky daňové reformě se od roku 2008 úplně změnil výpočet daňové povinnosti. Sazba daně je lineární a to ve výši 15 %. Základem daně je tzv. superhrubá mzda. Superhrubá mzda je příjem zaměstnance zvýšený o sociální a zdravotní pojištění, které hradí zaměstnavatel.

Násobek průměrné mzdy		0,5 x	1,0 x	1,5 x	2,0 x
Měsíční průměrná mzda		11 346	22 691	34 037	45 382
Roční průměrný příjem dle § 6		136 152	272 292	408 438	544 584
Sociální pojištění za zaměstnance	8%	10 893	21 784	32 676	43 567
Zdravotní pojištění za zaměstnance	4,5%	6 127	12 254	18 380	24 507
Sociální pojištění za zaměstnavatele	26%	35 400	70 796	106 194	141 592
Zdravotní pojištění za zaměstnavatele	9%	12 254	24 507	36 760	49 013
Základ daně		183 806	367 595	551 392	735 189
Nezdánitelná část na poplatníka		-	-	-	-
Nezdánitelná část na dítě (2 děti)		-	-	-	-
Základ daně snížený o nezdánitelné části		183 806	367 595	551 392	735 189
Základ daně zaokrouhlený		183 800	367 500	551 300	735 100
Sazba daně v %		15	15	15	15

Daňová povinnost před slevami na dani	27 570	55 125	82 695	110 265
Sleva na dani na poplatníka	24 840	24 840	24 840	24 840
Sleva na dani na vyživované dítě	21 360	21 360	21 360	21 360
Výsledná daňová povinnost	-18 630	8 925	36 495	64 065
Daňový bonus	18630	-	-	-

Rok 2007, 2009 a 2010 je také uveden v příloze č. 3.

4.1.1.2 Efektivní sazba daně

Cílem je porovnat, zda se daňová zátěž přímo úměrně měnila s růstem průměrných mezd či nikoliv, tedy určit efektivní sazbu daně.

Efektivní daňová sazba je tedy vyjádření skutečné míry zdanění (daňového zatížení) je to poměr výše daně a zdanitelného příjmu. Efektivní daňová sazba (efektivní zdanění) charakterizuje průměrná daňová sazba, která je u osobní důchodové daně definována jako procentní podíl daňové povinnosti k hrubému příjmům:

$$\text{Efektivní daňová sazba (ETR)} = \frac{T}{Y} * 100(\%)$$

Je zřejmé, že jakákoliv sazba daně nebude stejná jako ETR v případě, kdy bude v konstrukci daně obsažena daňová úleva (nezdanitelné části základu daně nebo odčitatelná položka) či daňová sleva.

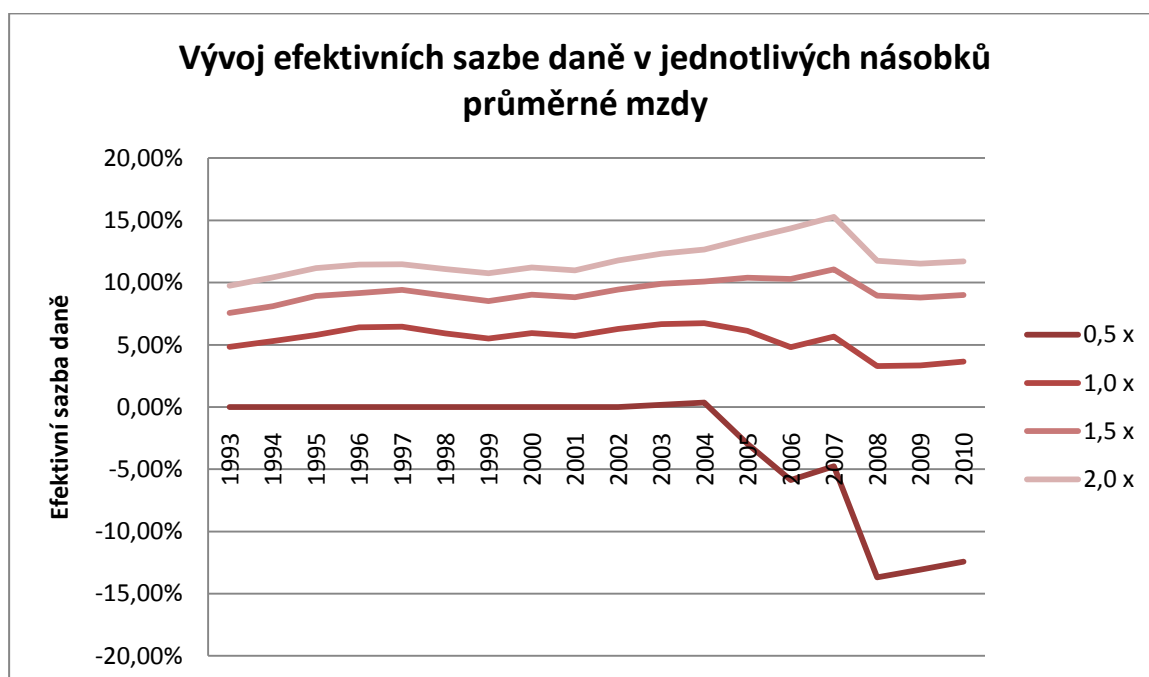
Tab. 4.2a Vývoj efektivní sazby daně (v %) 1

Násobek průměrné mzdy	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
0,5 x	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1,0 x	4,83	5,30	5,78	6,40	6,46	5,91	5,49	5,95	5,72
1,5 x	7,55	8,11	8,92	9,15	9,41	8,94	8,50	9,03	8,81
2,0 x	9,75	10,42	11,15	11,44	11,46	11,08	10,75	11,21	10,98

Tab. 4.2b Vývoj efektivní sazby daně (v %) 1

Násobek průměrné mzdy	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
0,5 x	0,00	0,17	0,36	-2,97	-5,87	-4,77	-13,68	-13,06	-12,43
1,0 x	6,27	6,65	6,74	6,11	4,82	5,65	3,28	3,33	3,65
1,5 x	9,45	9,89	10,09	10,39	10,28	11,06	8,94	8,80	9,01
2,0 x	11,77	12,32	12,65	13,52	14,36	15,27	11,76	11,53	11,69

Graf 4.1 Vývoj efektivních sazeb daně 1

Efektivní sazba daně je pro období let 1993 – 2010 kolísavá. Růstový trend trval až do roku 1997. V roce 1998 si lze poprvé povšimnout poklesu efektivní sazby daně. Hlavní důvodem bylo postupně zvyšující se rozpětí daňových pásem a také výrazné zvýšení nezdanitelných částí základu daně. V tomto trendu pokračoval i rok 1999. V roce 2000 opět efektivní sazba daně vzrostla a to díky zvyšující se průměrné mzdě, aniž by se změnily částky daňových úlev či rozpětí daňového pásma. Naopak je tomu v roce 2001, kdy se efektivní sazba daně opět snížila, jelikož se zvýšilo rozpětí daňových pásem a významně se opět zvýšily částky nezdanitelných částí základu daně. Mezi léty 2002 až 2006 se efektivní sazba daně poplatníkům s nadprůměrným příjmem zvyšovala, zatímco u poplatníků s průměrným a podprůměrným příjmem se efektivní sazba daně zvyšovala jen do roku 2004, a poté začala klesat. Důvodem bylo nahrazení nezdanitelných částí základu daně slevami na dani v letech 2005 a 2006. Důvodem zvýšení efektivní sazby daně v roce 2007 je stejný jako pro rok 2000, akorát už nejde o daňové úlevy, ale slevy na dani a také se zde mnohem více projevila změna techniky výpočtu, i když už nastala v roce 2006. Zlomem ve spíše rostoucím trendu daňové zátěže se stal rok 2008. Je samozřejmé, že v roce 2008 ještě nastal výrazný pokles efektivní sazby daně. Nejvýznamnější byl u osob s nízkým příjmem, protože částky u slev na dani se rapidně zvýšily a u těch, jejichž příjem byl průměrný a nadprůměrný se daňové zatížení také snížilo, jelikož se zavedla lineární sazba daně ve výši 15 %.

Důležité k povšimnutí je, že poplatníci s nízkými příjmy neplatili daň vůbec nebo jen minimálně a nejvýhodnější pro ně bylo, když se zavedl daňový bonus. A jak můžete vidět z grafu 4.1, tito poplatníci také mají největší odchylky efektivní sazby daně, ostatní poplatníci jsou vcelku vyrovnání.

4.1.1.3 Příklad B

Úkolem je zjistit daňovou povinnost poplatníka za jednotlivá zdaňovací období na základě průměrných mezd, které jsou uvedeny v tab. 4.1.

Jiné příjmy poplatník neměl. Podepsal prohlášení k dani. Má dvě děti, z toho se jedno soustavně připravuje na budoucí povolání a druhé se narodilo 22. srpna. Dále pobírá plný invalidní důchod, poskytl dar nemocnici na zdravotnické účely 2 000 Kč a také daroval 2x krev. Je členem odborové organizace od roku 2002 a na příspěvcích zaplatil za každý rok 1 000 Kč. Dále si poplatník hradí měsíčně částku 600 Kč na penzijní připojištění a na soukromé životní pojištění ve výši 1 000 Kč měsíčně. A také získal poplatník úvěr k financování bytových potřeb (koupě bytu do osobního vlastnictví) a to v roce 1996 v částce 800 000 Kč. Měsíčně na úrocích zaplatí 900 Kč. Ve všech případech jsou zákonem stanovené podmínky splněny, pro uplatnění snížení daňové povinnosti.

Řešení příkladu B

Rok	1993	1994	1995	1996	1997	1998
Měsíční průměrný příjem	5 904	7 004	8 307	9 825	10 802	11 801
Roční průměrný příjem dle § 6	70 848	84 048	99 684	117 900	129 624	141 612
Sociální pojištění*	6 377	7 355	8 723	9 432	10 370	11 329
Zdravotní pojištění	3 189	3 783	4 486	5 306	5 834	6 373
Základ daně	61 282	72 910	86 475	103 162	113 420	123 910
Nezdanitelná část na poplatníka	20 400	21 600	24 000	26 400	28 800	32 040
Nezdanitelná část na plný ID	12 000	12 000	12 000	12 000	12 000	12 000
Nezdanitelná část na první dítě	9 000	10 800	12 000	13 200	14 400	18 000
Nezdanitelná část na druhé dítě	3 750	4 500	5 000	5 500	6 000	7 500
Poskytnuté dary	2 000	2 000	2 000	2 000	6 000	6 000
Úroky z hypotéčního úvěru	-	-	-	-	-	10 800
Penzijní připojištění	-	-	-	-	-	-
Soukromé životní pojištění	-	-	-	-	-	-
Odborové příspěvky	-	-	-	-	-	-
Základ daně snížený	14 132	22 010	31 475	44 062	46 220	37 570
Základ daně zaokrouhlený	14 100	22 000	31 400	44 000	46 200	37 500

Sazba daně	15%	15%	15%	15%	15%	15%
Daňová povinnost před slevami	2 115	3 300	4 710	6 600	6 930	5 625
Sleva na poplatníka	-	-	-	-	-	-
Sleva na plný ID	-	-	-	-	-	-
Sleva na první dítě	-	-	-	-	-	-
Sleva na druhé dítě	-	-	-	-	-	-
Výsledná daňová povinnost	2 115	3 300	4 710	6 600	6 930	5 625

Postup výpočtu	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Měsíční průměrný příjem	12 797	13 614	14 378	15 524	16 430	17 466
Roční průměrný příjem dle § 6	153 564	163 368	172 536	186 288	197 160	209 592
Sociální pojištění*	12 286	13 070	13 803	14 904	15 773	16 768
Zdravotní pojištění	6 911	7 352	7 765	8 383	8 873	9 432
Základ daně	134 367	142 946	150 968	163 001	172 514	183 392

Nezdanitelná část na poplatníka	34 920	34 920	38 040	38 040	38 040	38 040
Nezdanitelná část na plný ID	13 080	13 080	14 280	14 280	14 280	14 280
Nezdanitelná část na první dítě	21 600	21 600	23 520	23 520	23 520	25 560
Nezdanitelná část na druhé dítě	9 000	9 000	9 800	9 800	9 800	10 650
Poskytnuté dary	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000
Úroky z hypotéčního úvěru	10 800	10 800	10 800	10 800	10 800	10 800
Penzijní připojištění	-	1 200	1 200	1 200	1 200	1 200
Soukromé životní pojištění	-	-	12 000	12 000	12 000	12 000
Odborové příspěvky	-	-	-	-	-	1 000
Základ daně snížený	38 967	46 346	35 328	47 361	56 874	63 862
Základ daně zaokrouhlený	38 900	46 300	35 300	47 300	56 800	63 800

Sazba daně	15%	15%	15%	15%	15%	15%
Daňová povinnost před slevami	5 835	6 945	5 295	7 095	8 520	9 570
Sleva na poplatníka	-	-	-	-	-	-
Sleva na plný ID	-	-	-	-	-	-
Sleva na první dítě	-	-	-	-	-	-
Sleva na druhé dítě	-	-	-	-	-	-
Výsledná daňová povinnost	5 835	6 945	5 295	7 095	8 520	9 570

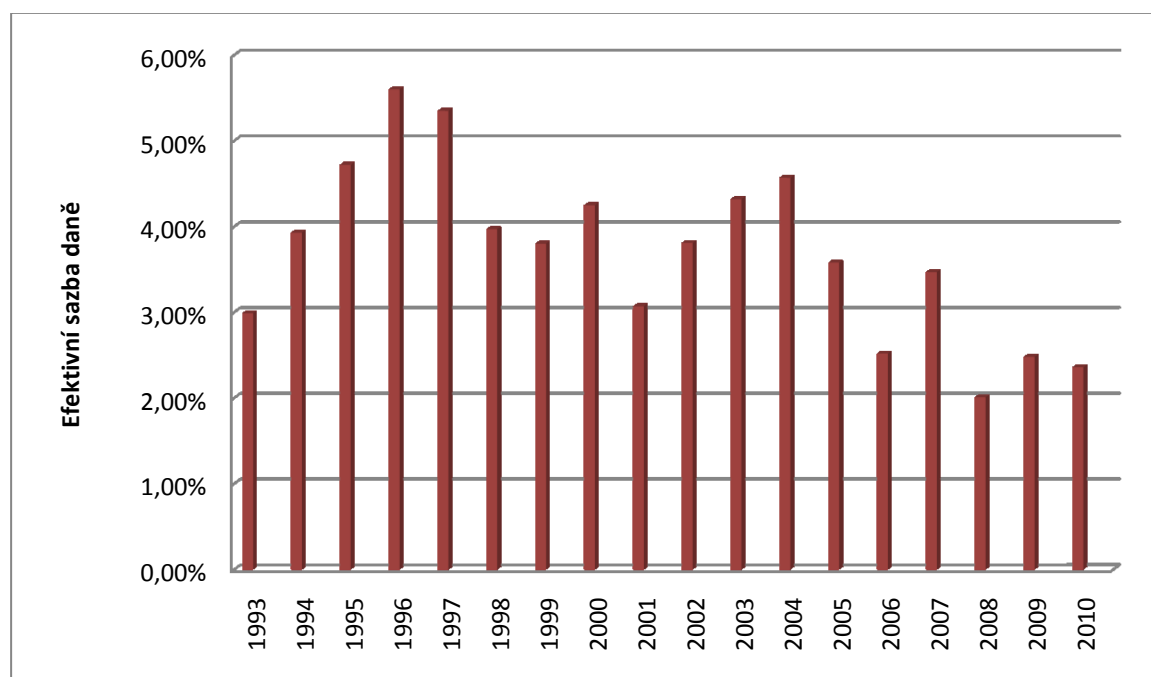
Postup výpočtu	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Měsíční průměrný příjem	18 344	19 546	20 957	22 691	23 488	23 951
Roční průměrný příjem dle § 6	220 128	234 552	251 484	272 292	281 856	287 412
Sociální pojištění*	17 611	18 765	20 119	70 796	70 464	71 853
Zdravotní pojištění	9 906	10 555	11 317	24 507	25 368	25 868
Základ daně	192 611	205 232	220 048	367 595	377 688	385 133

Nezdanitelná část na poplatníka	38 040	-	-	-	-	-
Nezdanitelná část na plný ID	14 280	-	-	-	-	-
Nezdanitelná část na první dítě	-	-	-	-	-	-
Nezdanitelná část na druhé dítě	-	-	-	-	-	-

Poskytnuté dary	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000
Úroky z hypotéčního úvěru	10 800	10 800	10 800	10 800	10 800	10 800
Penzijní připojištění	1 200	1 200	1 200	1 200	1 200	1 200
Soukromé životní pojištění	12 000	12 000	12 000	12 000	12 000	12 000
Odborové příspěvky	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Základ daně snížený	109 291	174 232	189 048	336 595	346 688	354 133
Základ daně zaokrouhlený	109 200	174 200	189 000	336 500	346 600	354 100
Sazba daně	15%	14 544 + 19%	15 544 + 19%	15%	15%	15%
Daňová povinnost před slevami	16 380	24 614	27 426	50 475	51 990	53 115
Sleva na poplatníka	-	7 200	7 200	24 840	24 840	24 840
Sleva na plný ID	-	3 000	3 000	5 040	5 040	5 040
Sleva na první dítě	6 000	6 000	6 000	10 680	10 680	11 604
Sleva na druhé dítě	2 500	2 500	2 500	4 450	4 450	4 835
Výsledná daňová povinnost	7 880	5 914	8 726	5 465	6 980	6 796

Sociální a zdravotní pojištění je pro rok 1993 až 2007 za zaměstnance a od roku 2008 díky zavedené superhrubé mzdě za zaměstnavatele.

Graf 4.2 Vývoj efektivní sazby daně 2

Tab. 4.3a Vývoj efektivní sazby daně (v %) 2

Rok	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Efektivní sazba daně v %	2,99	3,93	4,72	5,60	5,35	3,97	3,80	4,25	3,07

Tab. 4.3b Vývoj efektivní sazby daně (v %) 2

Rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Efektivní sazba daně v %	3,81	4,32	4,57	3,58	2,52	3,47	2,01	2,48	2,36

Výsledná daňová povinnost poplatníka se ve sledovaném období stále měnila. Důvodem těchto změn jsou uplatněné nezdanielné části základu daně a slevy na dani. Efektivní sazba daně se pohybuje od 2 – 6 %. Jde tedy vidět, že výsledná daňová povinnost poplatníka se neodvíjí pouze od výše stanovené sazby daně, nýbrž i na uplatněných nezdanielných částech základu daně a slevách na dani.

K výraznému poklesu daňové zátěže došlo nejprve v roce 1998, kdy si mohl poplatník snížit svůj základ daně o další nezdanielnou část základu daně v podobě zaplacených úroků z hypotéčního úvěru. Dále v roce 2001, kdy si mohl poprvé uplatnit celou zaplacené částky na soukromé životní pojištění. I když v roce 2006 přešel poplatník do druhého daňového pásma, je jeho snížení daňové povinnosti výrazné, jelikož většina nezdanielných částí základu daně byla nahrazena slevou na dani. Kupodivu i v roce 2008 daňová zátěž klesla, i když po novele se začala mzda odvíjet od tzv. superhrubé mzdy, kdy původní mzdu poplatníka zvýšíte o sociální a zdravotní pojištění, které hradí zaměstnavatel. Ke snížení, ale došlo, jak už je známo, díky slevám na dani, jejichž částka se v roce 2008 rapidně zvýšila.

Z příkladu je tedy evidentní, že poplatník díky častým novelizacím zákona o daních z příjmů někdy získává a někdy ztrácí.

4.1.1.4 Příklad C

Abychom mohli zjistit jak důležité je pro poplatníka, zda uplatňuje nebo neuplatňuje daňové úlevy či slevy, musíme to porovnat s jiným příkladem. Úkolem je zjistit daňovou povinnost v jednotlivých letech a porovnat výsledky s předcházejícím příkladem.

Jde o stejný příklad, viz příklad 2, ale nebude uplatňovat žádné nezdanielné části základu daně ani slevy. Nemá žádné děti, neuplatňuje invalidní důchod, nespoří si na penzijní ani životní pojištění, neplatí žádné úroky z hypotéčního úvěru, není členem žádné odborové organizace ani neposkytl nikomu dar. V platnosti zůstává pouze předpoklad, že jeho měsíční příjem se rovná průměrné hrubé mzdě v ČR.

Řešení příkladu C

Řešení je obdobné předcházejícímu příkladu. Poplatník se ale může uplatnit pouze nezdanielnou část základu daně popř. slevu na dani, vztahující se na jeho osobu.

Rok	1993	1994	1995	1996	1997	1998
Měsíční průměrný příjem	5 904	7 004	8 307	9 825	10 802	11 801
Roční průměrný příjem dle § 6	70 848	84 048	99 684	117 900	129 624	141 612
Sociální pojištění*	6 377	7 355	8 723	9 432	10 370	11 329
Zdravotní pojištění	3 189	3 783	4 486	5 306	5 834	6 373
Základ daně	61 282	72 910	86 475	103 162	113 420	123 910
Nezdanitelná část na poplatníka	20 400	21 600	24 000	26 400	28 800	32 040
Základ daně snížený	40 882	51 310	62 475	76 762	84 620	91 870
Základ daně zaokrouhlený	40 800	51 300	62 400	76 700	84 600	91 800
Sazba daně	15%	15%	9 000 + 20%	15%	12 600 + 20%	13 716 + 20%
Daňová povinnost před slevami	6 120	7 695	9 480	11 505	12 720	13 788
Sleva na poplatníka	-	-	-	-	-	-
Výsledná daňová povinnost	6 120	7 695	9 480	11 505	12 720	13 788
Rok	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Měsíční průměrný příjem	12 797	13 614	14 378	15 524	16 430	17 466
Roční průměrný příjem dle § 6	153 564	163 368	172 536	186 288	197 160	209 592
Sociální pojištění*	12 286	13 070	13 803	14 904	15 773	16 768
Zdravotní pojištění	6 911	7 352	7 765	8 383	8 873	9 432
Základ daně	134 367	142 946	150 968	163 001	172 514	183 392
Nezdanitelná část na poplatníka	34 920	34 920	38 040	38 040	38 040	38 040
Základ daně snížený	99 447	108 026	112 928	124 961	134 474	145 352
Základ daně zaokrouhlený	99 400	108 000	112 900	124 900	134 400	145 300
Sazba daně	15%	15 300 + 20%	16 380 + 20%	16 380 + 20%	16 380 + 20%	16 380 + 20%
Daňová povinnost před slevami	14 910	16 500	17 120	19 520	21 420	23 600
Sleva na poplatníka	-	-	-	-	-	-
Výsledná daňová povinnost	14 910	16 500	17 120	19 520	21 420	23 600
Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Měsíční průměrný příjem	18 344	19 546	20 957	22 691	23 488	23 951
Roční průměrný příjem dle § 6	220 128	234 552	251 484	272 292	281 856	287 412
Sociální pojištění*	17 611	18 765	20 119	70 796	70 464	71 853
Zdravotní pojištění	9 906	10 555	11 317	24 507	25 368	25 868
Základ daně	192 611	205 232	220 048	367 595	377 688	385 133
Nezdanitelná část na poplatníka	38 040	-	-	-	-	-
Základ daně snížený	154 571	205 232	220 048	367 595	377 688	385 133
Základ daně zaokrouhlený	154 500	205 200	220 000	367 500	377 600	385 100
Sazba daně	16 380 + 20%	14 544 + 19%	33 012 + 25%	15%	15%	15%
Daňová povinnost před slevami	25 440	30 504	33 412	55 125	56 640	57 765
Sleva na poplatníka	-	7 200	7 200	24 840	24 840	24 840
Výsledná daňová povinnost	25 440	23 304	26 212	30 285	31 800	32 925

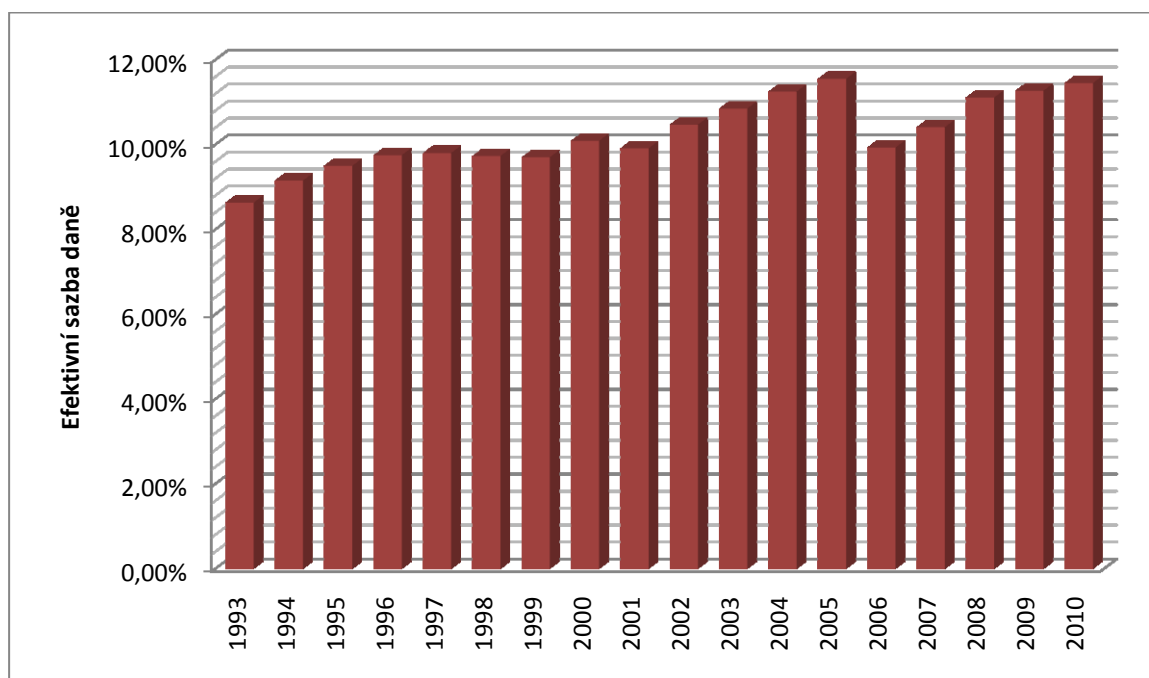
Tab. 4.4a Vývoj efektivní sazby daně (v %) 3

Rok	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Efektivní sazba daně v %	8,64	9,16	9,51	9,76	9,81	9,74	9,71	10,10	9,92

Tab. 4.4b Vývoj efektivní sazby daně (v %) 3

Rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Efektivní sazba daně v %	10,48	10,86	11,26	11,56	9,94	10,42	11,12	11,28	11,46

Graf 4.3 Porovnání efektivních sazeb daně

I zde daňová povinnost poplatníka nezůstala stejná. Daňová zátěž je v porovnání podstatně větší, protože nejsou vzaty v úvahu žádné nezdanitelné části základu daně popř. slevy na dani, jen ta, která se vztahuje na poplatníka. Díky tomu byl poplatník zdaněn vesměs vždy ve vyšších pásmech než v předchozím příkladě. Tyto skutečnosti zapříčinily, že daňová zátěž poplatníka se stále zvyšovala, i když byly zaváděny nové nezdanitelné části základu daně a dokonce i jejich částky se zvyšovaly. Stejně tak i částky u slev na dani se zvyšovaly a daňová zátěž rostla.

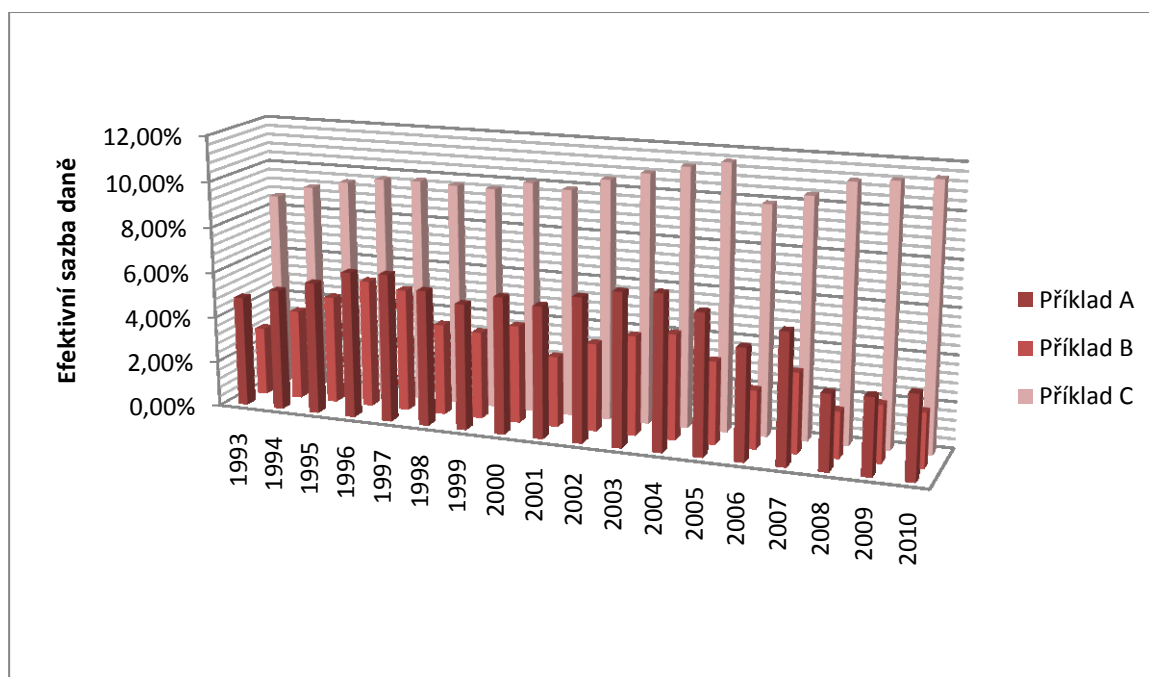
Nejvýznamnější pokles daňové zátěže je v roce 2006, díky rapidnímu zvýšení částek slev na dani a tedy sleva na dani na poplatníka, kterou si náš poplatník uplatnil.

Závěrem z tohoto příkladu vyplývá, že pokud poplatník nesplňuje podmínky pro uplatnění dalších nezdanitelných částí základu daně nebo slev na dani, není možné výslednou daňovou povinnost snížit. Pokud by poplatník chtěl do budoucna svou daňovou povinnost

snížit, stačí, když splní další požadované podmínky pro uplatnění některých nezdanitelných částí základu daně nebo slev na dani. K těm nejpoužívanějším patří uplatnění příspěvku na penzijní připojištění nebo soukromého životního pojištění. Pokud poplatník uzavře smlouvu na penzijní připojištění, sníží si tak svou daňovou povinnost a ještě si spoří do důchodu.

4.1.1.1 Porovnání příkladů A, B a C

Graf 4.4 Porovnání efektivních sazeb daně

Z příkladu A je vzat vývoj efektivní sazby daně pouze pro průměrnou mzdu. Z grafu 4.4 můžete pochopit, že pokud poplatník splní určité podmínky pro uznání některých nezdanitelných částí základu daně popř. slev na dani, jeho daňová zátěž se sníží. V příkladu C nebyly uznané žádné daňové úlevy či slevy, a tudíž jeho daňová zátěž poplatníka je nejvyšší. Závěrem analýzy z příkladu B, je naopak využito mnoho nezdanitelných částí základu daně a slev na dani, tudíž je výsledná daňová povinnost nejnižší. V příkladu A jsou určité položky nezdanitelných částí základu daně a slev na dani uznány, ale ne v takovém rozsahu jako v příkladě B.

Závěrem tohoto porovnání je, že výsledná daňová povinnost poplatníka nezáleží jenom na výši sazby daně, jak si mnoho poplatníků myslí. Důležitým faktorem jsou nezdanitelné části základu daně popř. slevy na dani a výše jejich částek.

4.2 Vlastní návrh daňové reformy na zdanění příjmů zaměstnanců

4.2.1 Minimální vyměřovací základ zaměstnance

Vyměřovací základ je stanoven pro všeobecné zdravotní pojištění tedy vyměřovací základ zdravotního pojištění.

Podle § 3 odst. 6 zákona č. 592/1992 Sb., o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění je minimálním vyměřovacím základem zaměstnance jeho minimální mzda. Jestliže úhrn hrubých příjmů zaměstnance nedosahuje v příslušném kalendářním měsíci aktuální výše minimální mzdy, provádí zaměstnavatel dopočet a následný doplatek pojistného do minimálního vyměřovacího základu.

Minimální mzda jak pro rok 2010, tak pro rok 2011 činí 8 000 Kč, a tedy minimální pojistné je 1 080 Kč (13,5 % z 8 000 Kč).

4.2.2 Maximální vyměřovací základ zaměstnance

Maximální vyměřovací základ je stejný jak pro zaměstnance, tak pro OSVČ. Pro rok 2010 činí maximální vyměřovací základ 72násobek průměrné mzdy (23 709 Kč * 72), což je 1 707 048 Kč. A pro rok 2011 činí 1 781 280 Kč.

Maximální vyměřovací základ je sice hodně vysoký, ale jsou i takoví, kteří na něj dosáhnou a po zbytek roku už pojištění neplatí. První cestou, jak získat peníze pro státní rozpočet, je maximální vyměřovací základ úplně zrušit.

4.2.3 Nezdánitelné části základu daně

Nezdánitelné části základu daně jsou určitě prospěšnou věcí pro celkové daňové zatížení poplatníka. Snižují základ daně, což v důsledku sníží i daňovou povinnost a to je pro zaměstnance určitě motivující. V dnešní době je důležité pro stát, aby si každý pracující člověk uzavřel smlouvu s penzijním připojištěním. Tak si poplatník spoří určitou část peněz na stáří, což je výhodné pro něj, ale hlavně pro stát, neboť právě stát má stále větší problémy se získáváním prostředků k vyplácení důchodů. Současný způsob vyplácení penzí je z dlouhodobého pohledu neudržitelný a je třeba ho změnit, proto je důležitá reforma penzijního systému v ČR. Pokud by tedy zůstal současný penzijní systém nezměněný a měla by se zachovat životní úroveň lidí na odpočinku, musela by se sazba sociálního pojištění zvýšit.

Zvýšení sazby by nutně znamenalo zvýšení daňového zatížení, při zachování superhrubé mzdy. Ale tohle není změna, o kterou usilují.

U zaplacených příspěvků na penzijní připojištění se snižuje částka o 6 000 Kč, což může být trochu demotivující, zvláště pro poplatníky s podprůměrným příjmem. Řešením je, aby částka 6 000 Kč nebyla snižována u poplatníků s podprůměrným příjmem. Pro rok 2010 je průměrná mzda 23 951 Kč. Těm poplatníkům, kteří budou mít roční hrubou mzdu nižší než je roční průměrná mzda 287 412 Kč, se sníží částka zaplacená na příspěvky penzijního připojištění o 6 000 Kč v ročním zúčtování za rok 2010, které provádí zaměstnavatel v roce 2011.

Důležitou navrhovanou změnou je zvýšení nezdaniitelné částí základu daně darů, kdy hodnota jednoho odběru krve se zvýší na 2 500 Kč.

Tab. 4.5 Nezdaniitelné části základu daně

Nezdaniitelné části základu daně	Současná úprava	Návrh úpravy
na penzijní připojištění	12 000 Kč po odpočtu 6 000 Kč	12 000 Kč pro osoby s nižším ročním příjmem, než je roční průměrná mzda; průměrná mzda stanovená za zdaňovací období dle ČSÚ
dary	krv 2000 Kč	krv 2 500 Kč

4.2.4 Slevy na dani

Slevy na dani jsou velice důležitými položkami pro poplatníky.

Sleva na dani na manželku je po zrušení společného zdanění manželů výbornou slevou a proto bych její omezení v rámci výdělku za zdaňovací období pozměnila tak, že pokud manželka nemá vlastní příjem dle § 6, 7, 8, 9 a 10 ZDP přesahující za zdaňovací období 36 000 Kč, může si její manžel uplatnit slevu, ale pouze ve výši 15 000 Kč. Ostatní příjmy se do částky 36 000 Kč započítávat nebudou, jako jsou např. dary a hlavně ty, které jsou vyjmenované v § 35ba odst. 1 písm. b).

Již výše zmíněnou slevu na dani na dítě by také bylo vhodné pozměnit. Poplatník by měl daňový bonus uplatnit maximálně do výše 46 416 Kč, což odpovídá čtyřem dětem. A dále je také spousta poplatníků z rozvedeného manželství a platí alimony na dítě. Bylo by tedy motivující pro tyto poplatníky, kdyby si mohli částku, kterou zaplatí na alimentech uplatnit jako slevu na dani na dítě. Ale pouze 1/12 z částky, kterou zaplatil. Samozřejmě druhý z rodičů, si pak uplatní jen zbývající část slevy na dani na dítě. Od roku 2008, kdy se částka

slevy na dani na dítě zvýšila, si mnoho poplatníků polepšilo, pak by se kritéria pro vyplácení přídavků na děti (sociální dávka) měla zpřísnit a dávka by neměla být vyplácena, pracují-li oba rodiče.

Poslední navrhovanou změnou je zvýšení slevy na dani na poplatníka. Nastávají totiž situace, kdy poplatníci vykonávají práce, které nejsou příliš kvalifikačně náročné. Výše mzdy tomu však také odpovídá. Rozhodně není dobré tyto činnosti podceňovat, neboť jsou také nezbytné pro fungování národního hospodářství jako celku. Pokud tito lidé zjistí, že po zaplacení povinných odvodů státu se jejich čistý příjem výrazně neliší od sociálních dávek, které by dostali v případě, že budou nezaměstnaní, zvolí raději řada z nich možnost nepracovat. Proto sleva na poplatníka bude pozměněna jen pro poplatníky s nízkou hrubou mzdou. V roce 2011 činí sleva na dani na poplatníka 23 640 Kč ročně a 1 970 Kč měsíčně. V návrhu je sleva taktéž 23 640 Kč ročně a 1 970 Kč měsíčně, ale jen pro poplatníky, kteří mají roční hrubou mzdu vyšší než 144 000 Kč nebo měsíční hrubou mzdu vyšší než 12 000 Kč. U ostatních poplatníků (s nízkou hrubou mzdou) je sleva:

- 47 640 Kč; má-li poplatník roční hrubou mzdu ve výši 96 000 až 108 000 Kč,
- 41 640 Kč; má-li poplatník roční hrubou mzdu ve výši 108 001 až 120 000 Kč,
- 35 640 Kč; má-li poplatník roční hrubou mzdu ve výši 120 001 až 132 000 Kč a
- 29 640 Kč; má-li poplatník roční hrubou mzdu ve výši 132 001 až 144 000 Kč.

Měsíčně si poplatník uplatní slevu na dani na poplatníka ve výši:

- 3 970 Kč; má-li poplatník hrubou mzdu ve výši 8 000 až 9 000 Kč,
- 3 470 Kč; má-li poplatník hrubou mzdu ve výši 9 001 až 10 000 Kč,
- 2 970 Kč; má-li poplatník hrubou mzdu ve výši 10 001 až 11 000 Kč a
- 2 470 Kč; má-li poplatník hrubou mzdu ve výši 11 001 až 12 000 Kč.

Tyto částky mají charakter slevy na dani, daňového bonusu a případně kombinace obojího. Bude-li se poplatníkovi jeho hrubá mzda měnit ve zdaňovacím období v zadaných intervalech, bude se měnit i jeho sleva na poplatníka. Při ročním zúčtování se započítá sleva na dani na poplatníka v částce, kterou si uznal za daný měsíc, pokud se výše jeho mzdy v měsících měnila mezi zadanými intervaly.

Tab. 4.5 Slevy na dani

Slevy na dani	Současná úprava	Návrh úpravy
na manželku	24 840 Kč, pokud nemá jakýkoliv příjem přesahující 68 000 Kč za zdaňovací období mimo příjmů uvedených v § 35ba odst. 1 písm. b)	15 000 Kč, pokud nemá příjem podle § 6, 7, 8, 9 a 10 ZDP přesahující 36 000 Kč za zdaňovací období, mimo příjmů uvedených v § 35ba odst. 1 písm. b)
na dítě	daňový bonus lze uplatnit maximálně do výše 52 200 Kč	daňový bonus lze uplatnit maximálně do výše 46 416 Kč, což odpovídá čtyřem dětem
na dítě	-	vyživuje-li dítě ve dvou domácnostech více poplatníků a jeden z nich platí na dítě alimenty, pak si může uplatnit 1/12 z částky, kterou na alimentech zaplatil - druhý z poplatníků pak uplatňuje zbývající část
na poplatníka	23 640 Kč	- 47 640 Kč; má-li poplatník roční hrubou mzdu ve výši 96 000 až 108 000 Kč, - 41 640 Kč; má-li poplatník roční hrubou mzdu ve výši 108 001 až 120 000 Kč, - 35 640 Kč; má-li poplatník roční hrubou mzdu ve výši 120 001 až 132 000 Kč a - 29 640 Kč; má-li poplatník roční hrubou mzdu ve výši 132 001 až 144 000 Kč.

4.2.5 Praktický příklad na aplikaci vlastního návrhu daňové reformy

Pan Martin je již podruhé ženatý. Z prvního manželství má dvě děti, které studují na střední škole, alimenty platí ve výši 1 500 Kč na každé dítě.

Se svojí druhou manželkou Lucií má jedno dítě, které se narodilo 2. května 2011. V lednu a únoru ještě pracovala na městském úřadě jako referentka. Její hrubý příjem činil 35 000 Kč. Od března pobírala mateřskou. Jako dar od svých rodičů dostala vestavěnou kombinovanou lednici Whirlpool v hodnotě 19 000 Kč a pračku Whirlpool v hodnotě 25 000 Kč v roce 2011.

Pan Martin pracuje jako instalatér - topenář a jeho měsíční hrubá mzda činila při nástupu do zaměstnání 8 000 Kč. Po zkušební lhůtě mu byla částka zvýšena na 10 000 Kč, po šesti měsících od nástupu do zaměstnání mu zaměstnavatel zvýšil hrubou mzdu na 11 000 Kč a po roce na 12 000 Kč. Vzhledem k jeho nepříliš dobré finanční situaci si měsíčně nespořil na žádné pojištění, ale jakmile mu zaměstnavatel zvýšil mzdu na 11 000 Kč, tak uzavřel smlouvu na penzijní připojištění v hodnotě 500 Kč, první zaplacený příspěvek byl už za měsíc červen.

Pan Martin také podepsal daňové prohlášení, uplatňuje si i slevy na dani na vyživované dítě v domácnosti a dvě děti z předešlého manželství, na které platí alimenty.

Pan Martin nastoupil do pracovního poměru od prosince roku 2010, předtím byl dlouhodobě nezaměstnán a pobíral sociální dávky ve výši 7 000 Kč.

Je výhodné pro pana Martina v dané pracovní pozici setrvat i nadále? Jaký je rozdíl ve výši jeho čistého příjmu v době, kdy pobíral sociální dávky a nyní, kdy je zaměstnán? Proved'te také roční zúčtování příjmů za rok 2011. Zde ale v rámci vyšší vypovídající schopnosti předpokládejte, že je pan Martin zaměstnán po celý rok 2011. Porovnejte výši čistého příjmu dle výše navrhovaných změn a dle platného zákona o daních z příjmů pro rok 2011.

Řešení příkladu

V řešeném příkladu je vypočtená mzda za každý měsíc a dále pak výpočet ročního zúčtování mezd dle § 6, který začíná tabulkami 4.6 a 4.7.

leden – únor

Měsíční vyúčtování mezd		Platná úprava	Návrh úpravy
Měsíční hrubá mzda		8 000 Kč	8 000 Kč
Sociální pojištění za zaměstnance	6,5%	520 Kč	520 Kč
Zdravotní pojištění za zaměstnance	4,5%	360 Kč	360 Kč
Sociální pojištění za zaměstnavatele	25%	2 000 Kč	2 000 Kč
Zdravotní pojištění za zaměstnavatele	9%	720 Kč	720 Kč
Superhrubá mzda = základ daně		10 720 Kč	10 720 Kč
Superhrubá mzda zaokrouhlená		10 800 Kč	10 800 Kč
Daň	15%	1 620 Kč	1 620 Kč
Sleva na poplatníka		1 970 Kč	3 970 Kč
Sleva/DB na dítě		-	-
Sleva/DB na první dítě - alimenty		-	125 Kč
Sleva/DB na druhé dítě - alimenty		-	125 Kč
Daňová povinnost		0 Kč	-
Daňový bonus		-	2 600 Kč
Čistá mzda		7 120 Kč	9 720 Kč

březen - duben

Měsíční vyúčtování mezd		Platná úprava	Návrh úpravy
Měsíční hrubá mzda		10 000 Kč	10 000 Kč
Sociální pojištění za zaměstnance	6,5%	650 Kč	650 Kč
Zdravotní pojištění za zaměstnance	4,5%	450 Kč	450 Kč
Sociální pojištění za zaměstnavatele	25%	2 500 Kč	2 500 Kč

Zdravotní pojištění za zaměstnavatele	9%	900 Kč	900 Kč
Superhrubá mzda = základ daně		13 400 Kč	13 400 Kč
Superhrubá mzda zaokrouhlená		13 400 Kč	13 400 Kč
Daň	15%	2 010 Kč	2 010 Kč
Sleva na poplatníka		1 970 Kč	3 470 Kč
Sleva/DB na dítě		-	-
Sleva/DB na první dítě - alimenty		-	125 Kč
Sleva/DB na druhé dítě - alimenty		-	125 Kč
Daňová povinnost		40 Kč	-
Daňový bonus		-	1 710 Kč
Čistá mzda		8 900 Kč	10 610 Kč

květen

Měsíční vyúčtování mezd		Platná úprava	Návrh úpravy
Měsíční hrubá mzda		10 000 Kč	10 000 Kč
Sociální pojištění za zaměstnance	6,5%	650 Kč	650 Kč
Zdravotní pojištění za zaměstnance	4,5%	450 Kč	450 Kč
Sociální pojištění za zaměstnavatele	25%	2 500 Kč	2 500 Kč
Zdravotní pojištění za zaměstnavatele	9%	900 Kč	900 Kč
Superhrubá mzda = základ daně		13 400 Kč	13 400 Kč
Superhrubá mzda zaokrouhlená		13 400 Kč	13 400 Kč
Daň	15%	2 010 Kč	2 010 Kč
Sleva na poplatníka		1 970 Kč	3 470 Kč
Sleva/DB na dítě		967 Kč	967 Kč
Sleva/DB na první dítě - alimenty		-	125 Kč
Sleva/DB na druhé dítě - alimenty		-	125 Kč
Daňová povinnost		-	-
Daňový bonus		927 Kč	2 677 Kč
Čistá mzda		9 827 Kč	11 577 Kč

červen - listopad

Měsíční vyúčtování mezd		Platná úprava	Návrh úpravy
Měsíční hrubá mzda		11 000 Kč	11 000 Kč
Sociální pojištění za zaměstnance	6,5%	715 Kč	715 Kč
Zdravotní pojištění za zaměstnance	4,5%	495 Kč	495 Kč
Sociální pojištění za zaměstnavatele	25%	2 750 Kč	2 750 Kč
Zdravotní pojištění za zaměstnavatele	9%	990 Kč	990 Kč
Superhrubá mzda = základ daně		14 740 Kč	14 740 Kč
Superhrubá mzda zaokrouhlená		14 800 Kč	14 800 Kč
Daň	15%	2 220 Kč	2 220 Kč
Sleva na poplatníka		1 970 Kč	2 970 Kč
Sleva/DB na dítě		967 Kč	967 Kč
Sleva/DB na první dítě - alimenty		-	125 Kč
Sleva/DB na druhé dítě - alimenty		-	125 Kč

Daňová povinnost	-	-
Daňový bonus	717 Kč	1 967 Kč
Čistá mzda	10 507 Kč	11 757 Kč

prosinec

Měsíční vyúčtování mezd		Platná úprava	Návrh úpravy
Měsíční hrubá mzda		12 000 Kč	12 000 Kč
Sociální pojištění za zaměstnance	6,5%	780 Kč	780 Kč
Zdravotní pojištění za zaměstnance	4,5%	540 Kč	540 Kč
Sociální pojištění za zaměstnavatele	25%	3 000 Kč	3 000 Kč
Zdravotní pojištění za zaměstnavatele	9%	1 080 Kč	1 080 Kč
Superhrubá mzda = základ daně		16 080 Kč	16 080 Kč
Superhrubá mzda zaokrouhlená		16 100 Kč	16 100 Kč
Daň	15%	2 415 Kč	2 415 Kč
Sleva na poplatníka		1 970 Kč	2 470 Kč
Sleva/DB na dítě		967 Kč	967 Kč
Sleva/DB na první dítě - alimenty		-	125 Kč
Sleva/DB na druhé dítě - alimenty		-	125 Kč
Daňová povinnost		-	-
Daňový bonus		522 Kč	1 272 Kč
Čistá mzda		10 680 Kč	11 952 Kč

Tab. 4.6 Postup výpočtu celkové roční mzdy

Roční zúčtování hrubé mzdy:	Postup výpočtu	Částka
leden - únor	8 000 Kč * 2	16 000 Kč
březen - květen	10 000 Kč * 3	30 000 Kč
červen - listopad	11 000 Kč * 6	66 000 Kč
prosinec	12 000 Kč	12 000 Kč
Σ	-	124 000 Kč

Tab. 4.7 Postup výpočtu slevy na poplatníka

Sleva na poplatníka	Postup výpočtu	Částka
leden - únor	3 970 Kč * 2	7 940 Kč
březen - květen	3 470 Kč * 3	10 410 Kč
červen - listopad	2 970 Kč * 6	17 820 Kč
prosinec	2 470 Kč	2 470 Kč
Σ	-	38 640 Kč

Roční vyúčtování mezd		Platná úprava	Návrh úpravy
Roční hrubá mzda		124 000 Kč	124 000 Kč
Sociální pojištění za zaměstnance	6,5%	8 060 Kč	8 060 Kč
Zdravotní pojištění za zaměstnance	4,5%	5 580 Kč	5 580 Kč
Sociální pojištění za zaměstnavatele	25%	31 000 Kč	31 000 Kč
Zdravotní pojištění za zaměstnavatele	9%	11 160 Kč	11 160 Kč
Základ daně		166 160 Kč	166 160 Kč
Penzijní připojištění		-	3 500 Kč
Základ daně snížený		-	162 660 Kč
Základ daně zaokrouhlený		166 100 Kč	162 600 Kč
Daň	15%	24 915 Kč	24 390 Kč
Sleva na manželku		24 840 Kč	15 000 Kč
Sleva/DB na poplatníka		23 640 Kč	38 740 Kč
Sleva/DB na dítě		7 736 Kč	7 736 Kč
Sleva/DB na první dítě - alimony		-	1 500 Kč
Sleva/DB na druhé dítě - alimony		-	1 500 Kč
Daňová povinnost		-	-
Daňový bonus		31 301 Kč	40 086 Kč

Pro pana Martina je velmi výhodné, aby zůstal i nadále zaměstnaný, hlavním důvodem je existence daňových bonusů, jak na poplatníka, tak i na děti. Motivace k setrvání v zaměstnání, ale je i při současné platné právní úpravě z hlediska ročního zúčtování, neboť částka daňového bonusu vyplaceného na děti není zanedbatelná.

Každopádně by pan Martin při aplikaci návrhu daňové reformy získal. Rozdíl mezi platnou právní úpravou a návrhem je 18 625 Kč. V návrhu je na jedné straně zavedená změna ve slevě na dani na poplatníka, díky níž se může sleva chovat i jako daňový bonus, ale na druhé straně návrh předpokládá snížení nebo dokonce zrušení přídavků na děti, snížení maximální výše uplatnění daňového zvýhodnění na dítě, zrušení maximálního vyměřovacího základu, snížení hodnoty slevy na dani na manželku a také snížení částky jejího příjmu, pro uplatnění slevy.

Shrneme-li to, osoba, která není zaměstnaná, by měla být více motivována k hledání i takového zaměstnání, které je, jako v tomto případě, placeno na poměry ČR podprůměrnou mzdou.

5 Závěr

Je zřejmé, že ZDP prochází každoročně řadou novelizací a podobný trend lze očekávat i do budoucna. Nelze určit, jak se vyvíjí daňová zátěž, neboť samotná sazba daně nemá dostatečnou vypovídací schopnost.

Z hlediska optimalizace daně z příjmů lze shrnout několik významných skutečností. Jde o rok 2005 a 2006. V roce 2005 došlo k nahrazení nezdanielné části základu daně slevou na dani na dítě a tím i k zavedení daňového bonusu, na němž začali získávat výhodu ve zdanění lidé s nízkým příjmem. A o rok později došlo k nahrazení dalších nezdanielných částí základu daně slevami na dani. Ty už ale nemají charakter daňového bonusu. Pro poplatníky s průměrným a nadprůměrným příjmem jsou ne jen výhodné slevy na dani, ale především nezdanielné části základu daně.

Další významnou skutečností je rok 2008, v němž se zavedla tzv. superhrubá mzda. Díky tomu se zvýšil základ daně, naopak ve většině případů se pak snížila sazba daně a zvýšili se částky pro uplatnění slev na dani. To vedlo ve většině případů ke snížení daňové zátěže. Snížení daně zapříčinila velká změna a to zrušení klouzavě progresivní sazby daně a nahrazení lineární sazbou daně. A i když se na první pohled mohlo jevit, že tato sazba je pro všechny stejná, opak je pravdou. Vlivem existence nezdanielných částí základu daně a slev na dani je její reálná výše odlišná. Je důležité tedy vždy posuzovat efektivní sazbu daně.

Cílem diplomové práce bylo zhodnotit a popsat vývoj zdanění fyzických osob v ČR, analyzovat vývoj zdanění příjmů v letech 1993 – 2010, poskytnout několik příkladů na optimalizaci změn ve výpočtu daňové zátěže v letech 1993 – 2010 a vytvořit vlastní návrh daňové reformy. Cíl se podařilo naplnit.

V rámci praktické části je vytvořen možný návrh na změny v oblasti zdanění příjmů FO, především zaměstnanců. Poměrně málo lidí si v dnešní době platí penzijní připojištění a na nezdanielnou část základu daně nedosáhnou, jelikož platí příspěvky převážně v nízkých částkách. Řešením je tuto částku zcela vypustit nebo alespoň snížit. Darování krve je podstatnou záležitostí pro zdravotnictví a tedy pro lidstvo. Hodnota odběru krve by se měla zvýšit na 2 500 Kč. Zvýšení slevy na poplatníka s nízkou hrubou mzdou, by mohlo být v podmínkách ČR úspěšné. Na druhé straně kompenzací pro státní rozpočet je snížení maximální výše uplatnění daňového bonusu na dítě, zrušení nebo zpřísnění podmínek pro uplatnění přídatků na děti, zrušení maximálního vyměřovacího základu, snížení hodnoty slevy na dani na manželku a také snížení částky jejího příjmu, pro uplatnění slevy. Jelikož se navrhované změny týkaly pouze přímých daní a na konci závěru je zmínka, že roste zatížení

v oblasti nepřímých daní. Pokud by navrhované změny byly stále spíše pro zatížení státního rozpočtu, pak by se dalo uvažovat o zvýšení sazby u vybraných spotřebních daní např. z lihu a z tabákových výrobků.

Na závěr je důležité zmínit, že ZDP prochází každoročně řadou novelizací a podobný trend lze očekávat i do budoucna, protože je naše země členem EU a některé změny v zákonech jsou vynuceny i legislativou EU. V ČR, i v řadě jiných zemí EU, se daňová zátěž z hlediska přímých daní snižuje, jejich podíl na HDP tedy klesá. Naopak ale roste zatížení v oblasti daní nepřímých.

Seznam použité literatury

a) Knihy

- MACHÁČEK, I. *Daň z příjmů fyzických osob 2010: praktická pomůcka k daňové optimalizaci*. 1. vyd. Praha: C. H. BECK, 2010. 272 s. ISBN 978-80-7400-188-8.
- SEDLÁČEK, J. *Daňová evidence podnikatelů 2010*. 7. vyd. Praha: Grada Publishing, 2010. 128 s. ISBN 978-80-247-3198-8.
- VALOUCH, P. *Daňové tipy (a triky) pro fyzické osoby 2009: jak ušetřit na dani z příjmů*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2010. 128 s. ISBN 978-80-247-3332-6.
- MACHÁČEK, I. *Fyzické osoby a daň z příjmů*. 2. vyd. Praha: ASPI, 2008. 208 s. ISBN 978-80-7357-360-7.
- MACHÁČEK, I. *Fyzické osoby a daň z příjmů*. 1. vyd. Praha: ASPI, 2006. 140 s. ISBN 80-7357-227-3.
- VYBÍHAL, V. *Zdaňování příjmů fyzických osob 2006: praktický průvodce*. 2. vyd. Praha: Grada Publishing, 2006. 216 s. ISBN 80-247-1577-5.
- VYBÍHAL, V. *Mzdové účetnictví 2004: praktický průvodce*. 7. vyd. Praha: Grada Publishing, 2004. 372 s. ISBN 80-247-0767-5.
- VANČUROVÁ, A.; LÁCHOVÁ, L.; VÍTEK, L.; VÍTKOVÁ, J. *Daňový systém ČR 2001 aneb učebnice daňového práva*. 5. vyd. Praha: VOX – Ing. Z. Vostrovská, CSc., 2001. 353 s. ISBN 80-86324-12-5.
- VYBÍHAL, V. *Mzdové účetnictví: praktický průvodce*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 1998. 352 s. ISBN 80-7169-526-2.

b) Elektronické publikace

- ČSSZ. Pojistné na sociální zabezpečení od 1. 1. 2011. *HR servis pro personalistu a management* [online]. 2011, leden [cit. 2011-01-07]. Dostupný z WWW: <http://www.hrportal.cz/2/1/pojistne-na-socialni-zabezpeceni-od-1-1-2011-cid250539/> >. ISSN 1214-4541.
- KRÁLOVÁ, K. Nemocenské pojištění OSVČ v roce 2011. *Daně a účetnictví snadno a rychle* [online]. 2011, leden [cit. 2011-01-19]. Dostupný z WWW: <http://www.dane-a-ucetnictvi-kralova.cz/news/nemocenske-pojisteni-osvc-v-roce-2011/> >.

REDAKCE. Úhrady za zkoušky ověřující výsledky dalšího vzdělávání snižují základ daně. *Jablonecký deník, rubrika podnikání* [online]. 2011, leden [cit. 2011-01-04]. Dostupný z WWW: <<http://jablonecky.denik.cz/podnikani/uhrady-za-zkousky-overujici-vysledky-dalsiho-vzdel.html>>.

BUSINESSINFO.CZ. Nejdůležitější změny v oblasti daní z příjmů v roce 2011. *BusinessInfo.cz Oficiální portál pro podnikání a export* [online]. 2010, prosinec [cit. 2010-12-21]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/dan-z-prijmu/nejdulezitejsi-zmeny-dan-prijem-2011/1001654/59241/>>.

KUČEROVÁ, D. Daňový bonus na děti u zaměstnanců je omezen ročním stropem. *Podnikatel.cz business server* [online]. 2008, červen [cit. 2008-06-04]. Dostupný z WWW: <<http://www.podnikatel.cz/clanky/bonus-na-deti-je-omezen-rocnim-stropem/>>. ISSN 1802-8012.

KOHOUTOVÁ, Z. Co znamená daňový bonus a kde jej dostanete. *iDnes.cz/Finance* [online]. 2009, února [cit. 2009-02-10]. Dostupný z WWW: <http://finance.idnes.cz/co-znamená-danovy-bonus-a-kdy-jej-dostanete-f2o-/p_dane.asp?c=A090209_114856_p_dane_bab>.

BĚHOUNEK, P. Zavedení lineární sazby DPFO. *Daně a účetnictví* [online]. 2009, listopad [cit. 2009-11-26]. Dostupný z WWW: <<http://www.kursy.cz/2/2/zavedeni-linearni-sazby-dpfo-cid178844/>>.

MÁLEK, M. Průměrná mzda. *Informace pro vaši peněženku* [online]. 2007, květen [cit. 2007-05-11]. Dostupný z WWW: <<http://dumfinanci.cz/ekonomika/prumerna-mzda>>. ISSN 1802-5153.

MPSV. Vývoj průměrné a minimální mzdy. *Finance.cz Poznejte hodnotu informace* [online]. Dostupný z WWW: <<http://www.finance.cz/ekonomika/prace/mzda/>>. ISSN 1801-8688.

DANĚK, A. Minimální a maximální vyměřovací základ zaměstnance a OSVČ v roce 2010. *Mzdová praxe. Znalosti. Zkušenosti. Informace.* [online]. 2010, duben [cit. 2010-04-15]. Dostupný z WWW: <[http://www.mzdovapraxe.cz/archiv/dokument/doc-d9580v12451-minimalni-a-maximalni-vymerovaci-zaklad-zamestnance-a-osvc-v/?search_query=%20\\$type=12&search_results_page=1](http://www.mzdovapraxe.cz/archiv/dokument/doc-d9580v12451-minimalni-a-maximalni-vymerovaci-zaklad-zamestnance-a-osvc-v/?search_query=%20$type=12&search_results_page=1)>.

ZÁMEČNÍK, P. Proč je penzijní systém špatný. [online]. 2003, červen [cit. 2003-06-24]. Dostupný z WWW: <<http://www.mesec.cz/clanky/proc-je-penzijni-system-spatny/>>. ISSN 1213-4414.

Seznam zkratek

apod.	a podobně
č.	číslo
ČSÚ	Český statistický úřad
ČR	Česká republika
DPH	daň z přidané hodnoty
DPFO	daň z příjmů fyzických osob
EHP	Evropský hospodářský prostor
EU	Evropská unie
FKSP	fond kulturních a sociálních potřeb
FO	fyzická osoba
HM	hmotný majetek
ID	invalidní důchod
např.	například
odst.	Odstavec
OSVČ	osoba samostatně výdělečně činná
písm.	písmeno
Sb.	sbírka
tj.	to je
tzn.	to znamená
tzv.	tak zvaný/á/é
ZDP	zákon o daních z příjmů
ZTP/P	zvlášť těžce poškozený s průvodcem

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 20. 04. 2011

Pavla Navrátilová

Adresa trvalého pobytu studenta:

KRNOV, POD BEZRUČOVÝM VRCHEM
SOUKENICKÁ 138/25
okr. BRUNTÁL

Přílohy

Příloha č. 1 – Klasifikace daní dle metodiky OECD

Příloha č. 2 – Postup při zdaňování příjmů FO

Příloha č. 3 – Výpočty k příkladu A

Příloha č. 1 – Klasifikace daní dle metodiky OECD

1000 Daně z důchodů, zisků a kapitálových výnosů

- 1100 Daně z důchodů, zisků a kapitálových výnosů od jednotlivců
 - 1110 Z příjmů a ze zisků
 - 1120 Z kapitálových výnosů
- 1200 Daně z příjmů, zisků a kapitálových výnosů od společností
 - 1210 Z příjmů a ze zisků
 - 1220 Z kapitálových výnosů
- 1300 Položky, které nelze jednoznačně zařadit pod 1100 a 1200

2000 Příspěvky na sociální zabezpečení

- 2100 Zaměstnanci
- 2200 Zaměstnavatelé
- 2300 Samostatně výdělečná osoba nebo nezaměstnaná osoba
- 2400 Položky, které nelze jednoznačně zařadit pod 2100, 2200 a 2300

3000 Daně z mezd a pracovních sil

4000 Daně majetkové

- 4100 Pravidelné daně z nemovitého majetku
 - 4110 Domácnosti
 - 4120 Ostatní
- 4200 Pravidelné daně z čistého jmění
 - 4210 Jednotlivci
 - 4220 Společnosti
- 4300 Daně z pozůstalosti, dědické a darovací
 - 4310 Daně z pozůstalosti a dědické
 - 4320 Daně darovací
- 4400 Daně z finančních a kapitálových transakcí
- 4500 Ostatní nepravidelné daně z majetku
 - 4510 Z čistého jmění
 - 4520 Ostatní nepravidelné
 - 4530 Ostatní pravidelné daně z majetku

5000 Daně ze zboží a služeb

- 5100 Daně z výroby, prodeje, převodu, pronájmu a dodávek zboží a poskytování služeb
 - 5110 Daně všeobecné
 - 5111 Daň z přidané hodnoty
 - 5112 Daně prodejní (obratové)
 - 5113 Ostatní všeobecné daně ze zboží a služeb
 - 5120 Daně ze specifických zboží a služeb
 - 5121 Spotřební daně
 - 5122 Zisky z fiskálních monopolů
 - 5123 Cla a dovozní daně
 - 5124 Vývozní daně
 - 5125 Daně z investičního zboží
 - 5126 Daně ze specifických služeb
 - 5127 Ostatní daně z mezinárodního obchodu a transakcí
 - 5128 Ostatní daně ze specifických zboží a služeb
 - 5130 Daně nezařaditelné do skupin 5110 a 5120
- 5200 Daně z používání nebo povolení používání zboží nebo vykonávání činností
 - 5210 Pravidelné daně
 - 5211 Placené domácnostmi z motorových vozidel

5212 Placené ostatními subjekty z motorových vozidel

5213 Ostatní pravidelné daně

5220 Nepravidelné daně

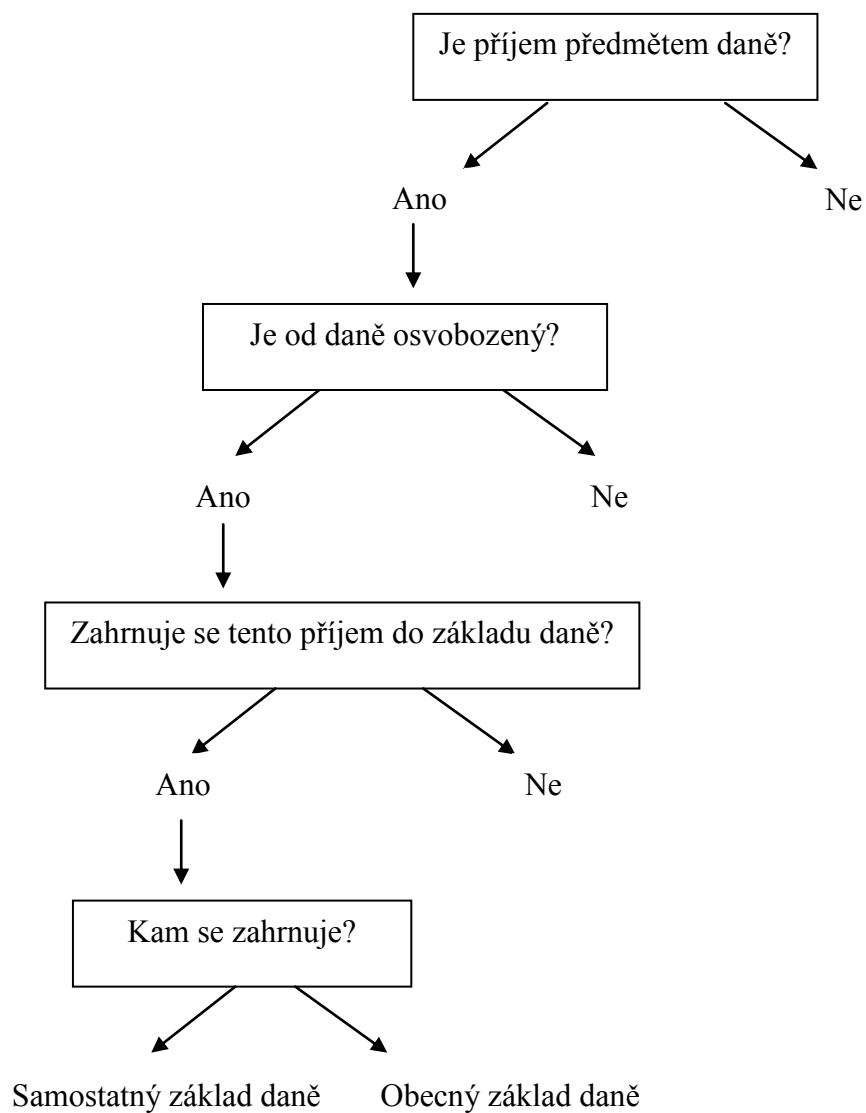
5300 Daně nezařaditelné do skupin 5100 a 5200

6000 Ostatní daně

6100 Placené výhradně podniky

6200 Placené jinými subjekty než podniky, nebo neidentifikovatelné

Příloha č. 2 – Postup při zdaňování příjmů FO

Příloha č. 3 – Výpočty k příkladu A

Rok 1994

Násobek průměrné mzdy		0,5 x	1,0 x	1,5 x	2,0 x
Měsíční průměrná mzda		3 502	7 004	10 506	14 008
Roční průměrný příjem dle § 6		42 024	84 048	126 072	168 096
Sociální pojištění za zaměstnance	8,75%	3 678	7 355	11 032	14 709
Zdravotní pojištění za zaměstnance	4,5%	1 892	3 783	5 674	7 565
Sociální pojištění za zaměstnavatele	29%	12 187	24 374	36 561	48 748
Zdravotní pojištění za zaměstnavatele	9%	3 783	7 565	11 347	15 129
Základ daně		36 454	72 910	109 366	145 822
Nezdanitelná část na poplatníka		21 600	21 600	21 600	21 600
Nezdanitelná část na dítě (2 děti)		21 600	21 600	21 600	21 600
Základ daně snížený o nezdanitelné části		0	29 710	66 166	102 622
Základ daně zaokrouhlený		0	29 700	66 100	102 600
Sazba daně		15%	15%	9 000 + 20%	9 000 + 20%
Daňová povinnost před slevami na dani		0	4 455	10 220	17 520
Sleva na dani na poplatníka		-	-	-	-
Sleva na dani na vyživované dítě		-	-	-	-
Výsledná daňová povinnost		0	4 455	10 220	17 520

Rok 1995

Násobek průměrné mzdy		0,5 x	1,0 x	1,5 x	2,0 x
Měsíční průměrná mzda		4 154	8 307	12 461	16 614
Roční průměrný příjem dle § 6		49 842	99 684	149 526	199 368
Sociální pojištění za zaměstnance	8,75%	4 362	8 723	13 084	17 445
Zdravotní pojištění za zaměstnance	4,5%	2 243	4 486	6 729	8 972
Sociální pojištění za zaměstnavatele	29%	14 455	28 909	43 363	57 817
Zdravotní pojištění za zaměstnavatele	9%	4 486	8 972	13 458	17 944
Základ daně		43 237	86 475	129 713	172 951
Nezdanitelná část na poplatníka		24 000	24 000	24 000	24 000
Nezdanitelná část na dítě (2 děti)		24 000	24 000	24 000	24 000
Základ daně snížený o nezdanitelné části		0	38 475	81 713	124 951
Základ daně zaokrouhlený		0	38 400	81 700	124 900
Sazba daně		15%	15%	9 000 + 20%	21 000 + 25%
Daňová povinnost před slevami na dani		0	5 760	13 340	22 225
Sleva na dani na poplatníka		-	-	-	-
Sleva na dani na vyživované dítě		-	-	-	-
Výsledná daňová povinnost		0	5 760	13 340	22 225

Rok 1996

Násobek průměrné mzdy		0,5 x	1,0 x	1,5 x	2,0 x
Měsíční průměrná mzda		4 913	9 825	14 738	19 650
Roční průměrný příjem dle § 6		58 950	117 900	176 850	235 800
Sociální pojištění za zaměstnance	8%	4 716	9 432	14 148	18 864
Zdravotní pojištění za zaměstnance	4,5%	2 653	5 306	7 959	10 611
Sociální pojištění za zaměstnavatele	26%	15 327	30 654	45 981	61 308
Zdravotní pojištění za zaměstnavatele	9%	5 306	10 611	15 917	21 222
Základ daně		51 581	103 162	154 743	206 325
Nezdanitelná část na poplatníka		26 400	26 400	26 400	26 400
Nezdanitelná část na dítě (2 děti)		26 400	26 400	26 400	26 400
Základ daně snížený o nezdanitelné části		0	50 362	101 943	153 525
Základ daně zaokrouhlený		0	50 300	101 900	153 500
Sazba daně		15%	15%	12 600 + 20%	24 600 + 25%
Daňová povinnost před slevami na dani		0	7 545	16 180	26 975
Sleva na dani na poplatníka		-	-	-	-
Sleva na dani na vyživované dítě		-	-	-	-
Výsledná daňová povinnost		0	7 545	16 180	26 975

Rok 1997

Násobek průměrné mzdy		0,5 x	1,0 x	1,5 x	2,0 x
Měsíční průměrná mzda		5 401	10 802	16 203	21 604
Roční průměrný příjem dle § 6		64 812	129 624	194 436	259 248
Sociální pojištění za zaměstnance	8%	5 185	10 370	15 555	20 740
Zdravotní pojištění za zaměstnance	4,5%	2 917	5 834	8 750	11 667
Sociální pojištění za zaměstnavatele	26%	16 852	33 703	50 554	67 405
Zdravotní pojištění za zaměstnavatele	9%	5 834	11 667	17 500	23 333
Základ daně		56 710	113 420	170 131	226 841
Nezdanitelná část na poplatníka		28 800	28 800	28 800	28 800
Nezdanitelná část na dítě (2 děti)		28 800	28 800	28 800	28 800
Základ daně snížený o nezdanitelné části		0	55 820	112 531	169 241
Základ daně zaokrouhlený		0	55 800	112 500	169 200
Sazba daně		15%	15%	12 600 + 20%	29 400 + 25%
Daňová povinnost před slevami na dani		0	8 370	18 300	29 700
Sleva na dani na poplatníka		-	-	-	-
Sleva na dani na vyživované dítě		-	-	-	-
Výsledná daňová povinnost		0	8 370	18 300	29 700

Rok 1998

Násobek průměrné mzdy		0,5 x	1,0 x	1,5 x	2,0 x
Měsíční průměrná mzda		5 901	11 801	17 702	23 602
Roční průměrný příjem dle § 6		70 806	141 612	212 418	283 224
Sociální pojištění za zaměstnance	8%	5 665	11 329	16 994	22 658
Zdravotní pojištění za zaměstnance	4,5%	3 187	6 373	9 559	12 746
Sociální pojištění za zaměstnavatele	26%	18 410	36 820	55 229	73 639
Zdravotní pojištění za zaměstnavatele	9%	6 373	12 746	19 118	25 491
Základ daně		61 954	123 910	185 865	247 820
Nezdanitelná část na poplatníka		32 040	32 040	32 040	32 040
Nezdanitelná část na dítě (2 děti)		36 000	36 000	36 000	36 000
Základ daně snížený o nezdanitelné části		0	55 870	117 825	179 780
Základ daně zaokrouhlený		0	55 800	117 800	179 700
Sazba daně		15%	15%	13 716 + 20%	13 716 + 20%
Daňová povinnost před slevami na dani		0	8 370	18 988	31 368
Sleva na dani na poplatníka		-	-	-	-
Sleva na dani na vyživované dítě		-	-	-	-
Výsledná daňová povinnost		0	8 370	18 988	31 368

Rok 1999

Násobek průměrné mzdy		0,5 x	1,0 x	1,5 x	2,0 x
Měsíční průměrná mzda		6 399	12 797	19 196	25 594
Roční průměrný příjem dle § 6		76 782	153 564	230 346	307 128
Sociální pojištění za zaměstnance	8%	6 143	12 286	18 428	24 571
Zdravotní pojištění za zaměstnance	4,5%	3 456	6 911	10 366	13 821
Sociální pojištění za zaměstnavatele	26%	19 964	39 927	59 890	79 854
Zdravotní pojištění za zaměstnavatele	9%	6 911	13 821	20 732	27 642
Základ daně		67 183	134 367	201 552	268 736
Nezdanitelná část na poplatníka		34 920	34 920	34 920	34 920
Nezdanitelná část na dítě (2 děti)		43 200	43 200	43 200	43 200
Základ daně snížený o nezdanitelné části		0	56 247	123 432	190 616
Základ daně zaokrouhlený		0	56 200	123 400	190 600
Sazba daně		15%	15%	15 300 + 20%	15 300 + 20%
Daňová povinnost před slevami na dani		0	8 430	19 580	33 020
Sleva na dani na poplatníka		-	-	-	-
Sleva na dani na vyživované dítě		-	-	-	-
Výsledná daňová povinnost		0	8 430	19 580	33 020

Rok 2000

Násobek průměrné mzdy		0,5 x	1,0 x	1,5 x	2,0 x
Měsíční průměrná mzda		6 807	13 614	20 421	27 228
Roční průměrný příjem dle § 6		81 684	163 368	245 052	326 736
Sociální pojištění za zaměstnance	8%	6 535	13 070	19 605	26 139
Zdravotní pojištění za zaměstnance	4,5%	3 676	7 352	11 028	14 704
Sociální pojištění za zaměstnavatele	26%	21 238	42 476	63 714	84 952
Zdravotní pojištění za zaměstnavatele	9%	7 352	14 704	22 055	29 407
Základ daně		71 473	142 946	214 419	285 893
Nezdanitelná část na poplatníka		34 920	34 920	34 920	34 920
Nezdanitelná část na dítě (2 děti)		43 200	43 200	43 200	43 200
Základ daně snížený o nezdanitelné části		0	64 826	136 299	207 773
Základ daně zaokrouhlený		0	64 800	136 200	207 700
Sazba daně		15%	15%	15 300 + 20%	35 700 + 25%
Daňová povinnost před slevami na dani		0	9 720	22 140	36 625
Sleva na dani na poplatníka		-	-	-	-
Sleva na dani na vyživované dítě		-	-	-	-
Výsledná daňová povinnost		0	9 720	22 140	36 625

Rok 2001

Násobek průměrné mzdy		0,5 x	1,0 x	1,5 x	2,0 x
Měsíční průměrná mzda		7 189	14 378	21 567	28 756
Roční průměrný příjem dle § 6		86 268	172 536	258 804	345 072
Sociální pojištění za zaměstnance	8%	6 902	13 803	20 705	27 606
Zdravotní pojištění za zaměstnance	4,5%	3 883	7 765	11 647	15 529
Sociální pojištění za zaměstnavatele	26%	22 430	44 860	67 290	89 719
Zdravotní pojištění za zaměstnavatele	9%	7 765	15 529	23 293	31 057
Základ daně		75 483	150 968	226 452	301 937
Nezdanitelná část na poplatníka		38 040	38 040	38 040	38 040
Nezdanitelná část na dítě (2 děti)		47 040	47 040	47 040	47 040
Základ daně snížený o nezdanitelné části		0	65 888	141 372	216 857
Základ daně zaokrouhlený		0	65 800	141 300	216 800
Sazba daně		15%	15%	16 380 + 20%	16 380 + 20%
Daňová povinnost před slevami na dani		0	9 870	22 800	37 900
Sleva na dani na poplatníka		-	-	-	-
Sleva na dani na vyživované dítě		-	-	-	-
Výsledná daňová povinnost		0	9 870	22 800	37 900

Rok 2002

Násobek průměrné mzdy		0,5 x	1,0 x	1,5 x	2,0 x
Měsíční průměrná mzda		7 762	15 524	23 286	31 048
Roční průměrný příjem dle § 6		93 144	186 288	279 432	372 576
Sociální pojištění za zaměstnance	8%	7 452	14 904	22 355	29 807
Zdravotní pojištění za zaměstnance	4,5%	4 192	8 383	12 575	16 766
Sociální pojištění za zaměstnavatele	26%	24 218	48 435	72 653	96 870
Zdravotní pojištění za zaměstnavatele	9%	8 383	16 766	25 149	33 532
Základ daně		81 500	163 001	244 502	326 003
Nezdanitelná část na poplatníka		38 040	38 040	38 040	38 040
Nezdanitelná část na dítě (2 děti)		47 040	47 040	47 040	47 040
Základ daně snížený o nezdanitelné části		0	77 921	159 422	240 923
Základ daně zaokrouhlený		0	77 900	159 400	240 900
Sazba daně		15%	15%	16 380 + 20%	38 220 + 25%
Daňová povinnost před slevami na dani		0	11 685	26 420	43 845
Sleva na dani na poplatníka		-	-	-	-
Sleva na dani na vyživované dítě		-	-	-	-
Výsledná daňová povinnost		0	11 685	26 420	43 845

Rok 2003

Násobek průměrné mzdy		0,5 x	1,0 x	1,5 x	2,0 x
Měsíční průměrná mzda		8 215	16 430	24 645	32 860
Roční průměrný příjem dle § 6		98 580	197 160	295 740	394 320
Sociální pojištění za zaměstnance	8%	7 887	15 773	23 660	31 546
Zdravotní pojištění za zaměstnance	4,5%	4 437	8 873	13 309	17 745
Sociální pojištění za zaměstnavatele	26%	25 631	51 262	76 893	102 524
Zdravotní pojištění za zaměstnavatele	9%	8 873	17 745	26 617	35 489
Základ daně		86 256	172 514	258 771	345 029
Nezdanitelná část na poplatníka		38 040	38 040	38 040	38 040
Nezdanitelná část na dítě (2 děti)		47 040	47 040	47 040	47 040
Základ daně snížený o nezdanitelné části		1 176	87 434	173 691	259 949
Základ daně zaokrouhlený		1 100	87 400	173 600	259 900
Sazba daně		15%	15%	16 380 + 20%	38 220 + 25%
Daňová povinnost před slevami na dani		165	13 110	29 260	48 595
Sleva na dani na poplatníka		-	-	-	-
Sleva na dani na vyživované dítě		-	-	-	-
Výsledná daňová povinnost		165	13 110	29 260	48 595

Rok 2004

Násobek průměrné mzdy		0,5 x	1,0 x	1,5 x	2,0 x
Měsíční průměrná mzda		8 733	17 466	26 199	34 932
Roční průměrný příjem dle § 6		104 796	209 592	314 388	419 184
Sociální pojištění za zaměstnance	8%	8 384	16 768	25 152	33 535
Zdravotní pojištění za zaměstnance	4,5%	4 716	9 432	14 148	18 864
Sociální pojištění za zaměstnavatele	26%	27 247	54 494	81 741	108 988
Zdravotní pojištění za zaměstnavatele	9%	9 432	18 864	28 295	37 727
Základ daně		91 696	183 392	275 088	366 785
Nezdanitelná část na poplatníka		38 040	38 040	38 040	38 040
Nezdanitelná část na dítě (2 děti)		51 120	51 120	51 120	51 120
Základ daně snížený o nezdanitelné části		2 536	94 232	185 928	277 625
Základ daně zaokrouhlený		2 500	94 200	185 900	277 600
Sazba daně		15%	15%	16 380 + 20%	38 220 + 25%
Daňová povinnost před slevami na dani		375	14 130	31 720	53 020
Sleva na dani na poplatníka		-	-	-	-
Sleva na dani na vyživované dítě		-	-	-	-
Výsledná daňová povinnost		375	14 130	31 720	53 020

Rok 2007

Násobek průměrné mzdy		0,5 x	1,0 x	1,5 x	2,0 x
Měsíční průměrná mzda		10 479	20 957	31 436	41 914
Roční průměrný příjem dle § 6		125 742	251 484	377 226	502 968
Sociální pojištění za zaměstnance	8%	10 060	20 119	30 179	40 238
Zdravotní pojištění za zaměstnance	4,5%	5 659	11 317	16 976	22 634
Sociální pojištění za zaměstnavatele	26%	32 693	65 386	98 079	130 772
Zdravotní pojištění za zaměstnavatele	9%	11 317	22 634	33 951	45 268
Základ daně		110 023	220 048	330 071	440 096
Nezdanitelná část na poplatníka		-	-	-	-
Nezdanitelná část na dítě (2 děti)		-	-	-	-
Základ daně snížený o nezdanitelné části		110 023	220 048	330 071	440 096
Základ daně zaokrouhlený		110 000	220 000	330 000	440 000
Sazba daně %		12	25,19,12	25,19,12	32,25,19,12
Daňová povinnost před slevami na dani		13 200	33 412	60 912	96 028
Sleva na dani na poplatníka		7 200	7 200	7 200	7 200
Sleva na dani na vyživované dítě		12 000	12 000	12 000	12 000
Výsledná daňová povinnost		-6 000	14 212	41 712	76 828
Daňový bonus		6000	-	-	-

Rok 2009

Násobek průměrné mzdy	0,5 x	1,0 x	1,5 x	2,0 x
Měsíční průměrná mzda	11 744	23 488	35 232	46 976
Roční průměrný příjem dle § 6	140 928	281 856	422 784	563 712
Sociální pojištění za zaměstnance 8%	11 275	22 549	33 823	45 097
Zdravotní pojištění za zaměstnance 4,5%	6 342	12 684	19 026	25 368
Sociální pojištění za zaměstnavatele 25%	35 232	70 464	105 696	140 928
Zdravotní pojištění za zaměstnavatele 6,5%	9 161	18 321	27 481	36 642
Základ daně	185 321	370 641	555 961	741 282
Nezdanitelná část na poplatníka	-	-	-	-
Nezdanitelná část na dítě (2 děti)	-	-	-	-
Základ daně snížený o nezdanitelné části	185 321	370 641	555 961	741 282
Základ daně zaokrouhlený	185 300	370 600	555 900	741 200
Sazba daně	15	15	15	15
Daňová povinnost před slevami na dani	27 795	55 590	83 385	111 180
Sleva na dani na poplatníka	24 840	24 840	24 840	24 840
Sleva na dani na vyživované dítě	21 360	21 360	21 360	21 360
Výsledná daňová povinnost	-18 405	9 390	37 185	64 980
Daňový bonus	18405	-	-	-

Rok 2010

Násobek průměrné mzdy	0,5 x	1,0 x	1,5 x	2,0 x
Měsíční průměrná mzda	11 976	23 951	35 927	47 902
Roční průměrný příjem dle § 6	143 706	287 412	431 118	574 824
Sociální pojištění za zaměstnance 8%	11 497	22 993	34 490	45 986
Zdravotní pojištění za zaměstnance 4,5%	6 467	12 934	19 401	25 868
Sociální pojištění za zaměstnavatele 25%	35 927	71 853	107 780	143 706
Zdravotní pojištění za zaměstnavatele 6,5%	9 341	18 682	28 023	37 364
Základ daně	188 974	377 947	566 921	755 894
Nezdanitelná část na poplatníka	-	-	-	-
Nezdanitelná část na dítě (2 děti)	-	-	-	-
Základ daně snížený o nezdanitelné části	188 974	377 947	566 921	755 894
Základ daně zaokrouhlený	188 900	377 900	566 900	755 800
Sazba daně	15	15	15	15
Daňová povinnost před slevami na dani	28 335	56 685	85 035	113 370
Sleva na dani na poplatníka	24 840	24 840	24 840	24 840
Sleva na dani na vyživované dítě	21 360	21 360	21 360	21 360
Výsledná daňová povinnost	-17 865	10 485	38 835	67 170
Daňový bonus	17865	-	-	-